

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

POUŽÍVÁNÍ SUBJUNTIVU/INDIKATIVU PO OPERÁTORECH
PRAVDĚPODOBNOSTNÍ MODALITY (QUIZÁS V INICIÁLNÍ POZICI) V
EVROPSKÉ ŠPANĚLŠTINĚ.

Vedoucí práce: Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.

Autor práce: Michaela Papežová

Studijní obor: Filologie – Španělský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 3.

Prohlášení o původnosti práce:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 18. května 2012

Michaela Papežová

Poděkování:

Poděkování bych chtěla směřovat vedoucí bakalářské práce, paní Mgr. Miroslavě Aurové, Ph.D., která projevovala ochotu a trpělivost během konzultací, a za poskytnutí mnoha užitečných rad během práce.

ANOTACE:

Bakalářská práce se za pomoci statistické analýzy zabývá užitím indikativu/subjuntivu po operátorech pravděpodobnostní modality quizá, quizás a tal vez v iniciálním postavení ve větě. Z geografického hlediska jsou zkoumány vzorky z evropské španělštiny. V teoretické části je podrobně rozebrána problematika, na kterou navazuje výzkumná část s výsledky uvedenými v grafech. K výzkumu posloužila databáze CREA Královské Španělské Akademie.

ANNOTATION:

This Bachelor thesis concerns the use of indicative and subjunctive after operators of probability modality quizá, quizás and tal vez in the initial position in a sentence using statistical analysis. Geographically, we inspect samples from European Spanish. We investigate the theory in detail then continue in the research section with results in the form of graphs. Research have been conducted using CREA Spanish Royal Academy's database.

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Teoretická část.....	3
2.1. Modalita.....	3
2.2. Modalita ve španělštině.....	4
2.3. Konektory a operátory pravděpodobnostní modality.....	6
2.4. Adverbia a operátory pravděpodobnostní modality <i>quizás, quizá</i> a <i>tal vez</i>	6
2.5. <i>Adverbios oracionales – adverbios del enunciado</i>	9
2.6. Srovnání příslovcí pravděpodobnostní modality <i>tal vez</i> a <i>quizás</i> podle různých gramatik	9
2.7. Slovesné mody.....	10
2.8. Indikativ.....	11
2.9. Subjuntiv	14
2.10. Imperativ	18
2.11. Podmiňovací způsob.....	18
3. Výzkumná část.....	20
3.1. Real Academia Española.....	20
3.2. CREA – Corpus de Referencias del Español Actual	20
3.3. Vlastní výzkumná práce	24
3.4. Jednotlivá adverbia pravděpodobnostní modality ve výzkumu – <i>Quizás</i>	25
3.5. Jednotlivá adverbia pravděpodobnostní modality ve výzkumu – <i>Quizá</i>	34
3.6. Jednotlivá adverbia pravděpodobnostní modality ve výzkumu – <i>Tal vez</i>	44
3.7. Celkové shrnutí a porovnání všech tří zkoumaných adverbíí – <i>quizás, quizá</i> a <i>tal vez</i>	55
4. Závěr	59
Cizojazyčné resumé.....	61
Literatura:	63
Internetové zdroje:.....	63

1. Úvod

Předmětem mé bakalářské práce je používání subjuntivu/indikativu po operátorech pravděpodobnostní modalita (*quizás* v iniciální pozici) v evropské španělštině. Jedná se o jev, který je hojně ve španělštině užívaný, a proto považuji za vhodné si osvojit jeho používání. Pro pochopení následujícího předmětu zkoumání je žádoucí si ujasnit určité gramatické jevy, které bezprostředně souvisí s danou problematikou. Z tohoto důvodu je bakalářská práce rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části se budu věnovat tématu modalita. Jelikož právě modalita má sílu určovat postoj mluvčího k výpovědi, je pochopení její role v tomto tématu nejdůležitější. Obecně je modalita v lingvistice chápána jako gramatická kategorie, která by se mohla dále dělit na stránku významovou a výrazovou. Toto rozdělení bylo příliš stručné. Modalita v sobě zahrnuje něco, co se může vysvětlovat i na základě psychologického postoje mluvčího. Každý z nás má právo dělat si své závěry na základě rozumu, citu či vůli. V jazyce se toto vyjádření odrazí v užití různorodých gramatických jevů. Je zajímavé sledovat větu, která se mění na základě jednotlivých gramatických kategorií modalita.

Modalita ve španělštině má silný vliv na použití slovesných časů, má sílu modifikovat užitá gramatických kategorií v syntaktické analýze a má různé kategorie. S modalitou se také pojí operátory pravděpodobnostní modalita. Základním zkoumaným prvkem této práce bylo *quizá* a *quizás* v iniciální pozici ve větě. Během práce jsem přišla na to, že by bylo zajímavé porovnat tyto dva operátory, které jsou si navzájem příbuzné s operátorem jiným, který se svojí stavbou liší od jednoslovných *quizá* či *quizás*. Zvolila jsem *tal vez*. Taktéž jsem z CREA vyhledala vzorky tohoto operátoru, který je některými autory zařazován do příslovečných spojení (*locuciones adverbiales*).

Stěžejní pro tuto práci byla bezchybná orientace mezi jednotlivými slovesnými časy – tedy mezi indikativem a subjuntivem. Jednotlivé formy těchto slovesných časů budou popsány na několika stránkách. Pro potřeby této bakalářské práce považuji informace o jednotlivých typech subjuntivu a indikativu za vyčerpávající, přesto nikoli zbytečné.

K tomu, aby byla snazší orientace v grafech, které mi pomohou jasněji vyjádřit procentuální část užití slovesných časů, je oddělen od indikativu kondicionál. Dalším

důvodem pro tento čin je i fakt, že tato práce navazuje na bakalářskou práci Lenky Drašarové (JČU, 2011), která se věnovala stejnému tématu v jiných geografických šířkách. Z tohoto důvodu se budu snažit navázat jak obsahově, tak i graficky právě na její práci. Tabulky a grafy budou členěny podobným způsobem.

K imperativu se logicky nebudu vyjadřovat obsáhle, jelikož se v námi zkoumaných vzorcích nevyskytuje.

Zpracování výzkumné části pak navazuje na část teoretickou, jejímž základem bude korpus Real Academia Española. Corpus obsahující přes 162 milionů výpovědí a textů ve španělském jazyce je pečlivě členěn tak, že se snadno dá rozdělit podle různých kritérií. Vzhledem k tomu, že obsahuje výběr ze všech španělsky mluvících zemí v tabulce, věřím, že bude orientace velmi ulehčena. Geografické hledisko však není jediné, které bude ovlivňovat výběr vzorků, které budou podstoupeny analýze. Vzorky budou rozděleny do skupin – *libros*, *periódicos*, *revistas*, *miscelánea* a *oral* - které *corpus* nabízí. Další dělení je pro potřeby tohoto výzkumu již irelevantní (korpus nabízí další možnosti dělení, například podle oboru, roku užití apod.) a zbytek se bude pohybovat v obecné rovině.

Kromě výše zmíněného úkolu, který je pro tuto práci stěžejní, jsem se rozhodla věnovat ještě jedné záležitosti. Zajímá mě, jaký slovesný čas v subjuntivu a indikativu je ve zkoumaných vzorcích nejčastěji užíván. Chtěla bych rozčlenit jednotlivé slovesné časy do podobných tabulek či grafů, které budou vytvořeny pro hlavní zadaný úkol.

V závěru bude shrnut veškerý obsah této bakalářské práce a podrobný popis výsledků, které vyjdou v analýze studovaných vět z korpusu.

2. Teoretická část

2.1. Modalita

Modalita věty vyjadřuje postoj mluvčího k výpovědi (*enunciado*). Svým způsobem se jedná o gramatickou kategorii, která je souborem jevů znakové povahy, tzn. má významovou a výrazovou stránku. Může být předkládána podle různých pojetí:¹

- a) Logické
- b) Psychologické
- c) Gramatické

Ad a) Podle Zavadila (1980) jednoznačná definice logické modality není možná, protože se vždy bude jednat o určitý amalgám dalších pojetí.

Ad b) Psychologické pojetí popisuje, jaký postoj mluvčí při svém vyjádření zaujímá na základě vlastního rozumu, vůli a citu.²

Ad c) V gramatickém pojetí se snaží jednotlivé mody zařadit podle určitých vlastností (např. podle kontextu).

Jak se studium o modalitě vyvíjelo, vznikla dvě odlišná pojetí, která mohou být užitečná při určování gramatických kategorií. Existují dva typy modality:

- a) Výpovědní modalita - *modalidad de la enunciación* (Jakobson) – „*En la modalidad de la enunciación, existen factores que atañen a la forma de comunicación entre hablante y oyente, es decir, intervienen componentes del proceso de la comunicación lingüística distintos del enunciado en sí: por ejemplo, en un mandato quedan implicados el hablante y oyente.*”
- b) Větná modalita - *modalidad del enunciado* (García Calvo) – „*no intervienen factores exteriores al signo lingüístico, de modo que sólo se produce – una atenuación del efecto en que la predicación...consiste*”³

---

¹ ZAVADIL, Bohumil - Kategorie modality ve španělštině (1983, str. 11-17)

² ZAVADIL, Bohumil - Kategorie modality ve španělštině (1983, str. 11)

³ BOSQUE, Ignacio; DEMONTE, Violeta - GRAMÁTICA DESCRIPTIVA DE LA LENGUA ESPAÑOLA (1999, str. 3213)

Z hlediska významu lze pak vymežit tři základní typy modality: deontickou, epistémickou a dynamickou. Rozlišení deontické (*modalidad deóntica*) a epistémické (*modalidad epistémica*)⁴ modality je z hlediska analýzy věty důležité, jelikož se vždy pojí s určitými gramatickými kategoriemi; každá z nich se navíc pojí s jinými prostředky – intonace, syntax, slovesné časy. Epistémická, která se pojí s myšlením a poznáním, říká, že mluvčí souhlasí s tvrzením a pokládá ho za pravdivé. Deontická modalita se zakládá na přání nebo na úmyslu – hodnocení, zákaz, přání. Poslední, modalita dynamická (*modalidad dinámica*), vyjadřuje schopnost něco dělat.

2.2. Modalita ve španělštině

Podle Zavadila (1983) se v naprosté většině španělských gramatik autoři zabývají psychologickým pojetím modality a pouze ojediněle se objevuje náznak pojetí logického nebo gramatického.⁵ Větná modalita (*modalidad del enunciado*) vyjadřuje psychický postoj mluvčího s ohledem na obsah věty. Lze ji rozdělit podle významu na tyto kategorie:

1. Significado modal aseverativo (oznamovací)
2. Significado modal interrogativo (tázací)
3. Significado modal imperativo (rozkazovací)
4. Significado modal desiderativo (přací)
5. Significado modal volitivo (volní)
6. Significado modal valorativo (hodnotící)

Modus (*el modo*) popisuje stupeň skutečnosti nebo sílu jednotlivých sloves na úrovni věty, tj. zda bude užít subjuntiv, indikativ, kondicionál, imperativ, konjunktiv, probabilitiv.⁶ Tomuto jevu, kdy se mluvčí rozhodne, jakým způsobem se postaví k dané výpovědi, se říká ontologický aspekt. Vychází z psychiky na základě rozumu, vůle a citu každé osoby.

---

⁴ BOSQUE, Ignacio; DEMONTE, Violeta - GRAMÁTICA DESCRIPTIVA DE LA LENGUA ESPAÑOLA (1999, str. 3214)

⁵ZAVADIL, Bohumil - Kategorie modality ve španělštině (1983, str. 15-16)

⁶ZAVADIL, Bohumil; ČERMÁK, Petr - Sintaxis del español actual (2008, str. 5)

Slovesné mody se vyskytují na rovině věty i souvětí, proto Zavadil & Čermák ve své publikaci *Mluvnice současné španělštiny* (2010)⁷ upozorňují, že při definování jednotlivých modů je vhodné brát v úvahu i příslušnou rovinu organizační výstavby výpovědi, v níž se daný modus uplatňuje. Dále uvádějí:

„Jiným faktorem vytvářejícím funkční opozice mezi španělskými mody je závislost nebo nezávislost sémantická. Některé mody jsou sémanticky nezávislé, jiné jsou již řízeny modálním významem nějakého lexikálního výrazu, s nímž vlastně modálně kongruují (např. výraz *ojalá* vyžaduje jednoznačně subjuntiv.)“⁸

Na základě opozičních vlastností, které jsou popsány výše, Zavadil & Čermák (2010) rozlišují čtyři typy funkčního použití slovesných modů v současné španělštině:

- 1) Větně nekongruenční – mody jsou syntakticky i sémanticky nezávislé. Užití při imperativu a deziderativu. *¡Descansa!* – *Que descansas.*
- 2) Větně kongruenční – mody jsou syntakticky nezávislé, ale sémanticky závislé. Užití pro subjuntiv a deziderativ ve větách hlavních a jednoduchých. *Tal vez mel o traiga.* - *¡Ojalá (que) me lo traiga!*
- 3) Souvětěně nekongruenční – mody jsou syntakticky závislé a sémanticky nezávislé. Užití při subjuntivu ve vedlejších větách okolnostních. *Telo traduciré, cuando tenga tempo.* – *Si tuviera tiempo, te lo traduciría.*
- 4) Souvětěně kongruenční – mody jsou syntakticky i sémanticky závislé. Využívá se při subjuntivu ve vedlejších větách obsahových. *Te aconsejo que descansas un poco.*

Kromě výše zmíněného dělení Zavadil & Čermák (2010) dále rozdělují mody ve španělštině na úrovni věty na mody větné, které se vyskytují s imperativem a deziderativem a na mody souvětěné, které se uplatňují s indikativem, probablitivem, kondicionálem a subjuntivem. Vyjádření modalit v rovině souvětí je podle autorů

---

⁷ ZAVADIL, Bohumil; ČERMÁK, Petr - *Mluvnice současné španělštiny* (2010, str. 253)

⁸ Citace: ZAVADIL, Bohumil; ČERMÁK, Petr - *Mluvnice současné španělštiny* (2010, str.253)

Mluvnice současné španělštiny (2010) těžší než v rovině věty. Dělí je na souvětí přímo modální a souvětí nepřímou modální.⁹

2.3. Konektory a operátory pravděpodobnostní modality

Ačkoliv se konektory a operátory pravděpodobnostní modality nedají zařadit do samostatné skupiny tak jako například slovesa nebo podstatná jména, tvoří funkční skupiny rozhodující o textové i větné syntaxi. Zavadil & Čermák je ve své publikaci *Mluvnice současné španělštiny* (2010)¹⁰ nazývají jako slova satelitní nebo synsémantická (kvůli syntaktické nesamostatnosti). Většinou se jedná o adverbia nebo adverbialní spojení. Mohou to však být i spojky, předložky a další spojení i několika slovních druhů najednou (*en tal caso, sin embargo*) nebo, jak Zavadil & Čermák (2010) dále uvádějí, tzv. pragmatické markátory (*marcadores pragmáticos*). Pragmatické markátory dále popisují jako minimální výstavbové jednotky výpovědi. Úlohu pragmatických markátorů plní adverbia modální, jimiž se zabývám v této práci: *quizás, quizás, tal vez* (pragmatické markátory výpovědní, potencionální). Zavadil & Čermák¹¹ je ve své již výše zmíněné publikaci dělí do tří typů:

- a) Markátory výpovědní – tyto mají schopnost modifikovat a doplňovat význam celé výpovědi z hlediska modality.
- b) Markátory větné – jsou schopné modifikovat a doplňovat význam predikátoru věty a tím ovlivňovat celé větné konstrukce.
- c) Markátory členské – doplňují a modifikují význam nepredikačních větných členů.

2.4. Adverbia a operátory pravděpodobnostní modality *quizás, quizás a tal vez*

Quizás a tal vez se řadí do skupiny příslovcí. Patří tedy mezi neohebné slovní druhy, které blíže popisují okolnosti dějů.

---

⁹ Více o tomto tématu je možné najít v publikaci *Mluvnice současné španělštiny* od Zavadila a Čermáka (2010, str. 256-270)

¹⁰ ZAVADIL, Bohumil; ČERMÁK, Petr - *Mluvnice současné španělštiny* (2010, str. 145)

¹¹ ZAVADIL, Bohumil; ČERMÁK, Petr - *Mluvnice současné španělštiny* (2010, str. 406-407)

Adverbia se zpravidla ve větě vyskytují jako příslovečná určení (*complemento circunstancial*), jež jsou závislá na slovese. Jejich účelem je sloveso doplnit. Ze sémantického hlediska udávají slovesu určitý rys – *habla rápidamente* (mluví rychle).¹² Sloveso však není jediné, které může být příslovcem doplněno: dalšími slovními druhy jsou adjektiva (*bien conocido*) nebo jiná adverbia (*muy mal*).

Zvláštní funkcí adverbia je příslovečné slovní spojení (*locuciones adverbiales*). Jedná se o spojení dvou nebo více slov, které syntakticky i sémanticky v češtině často odpovídají jednoslovnému vyjádření (někdy i více). Zpravidla obsahuje předložku. Mezi ně patří například tato spojení:

- a) *A ciegas*. (Naslepo.)
- b) *De memoria*. (Nazpaměť.)
- c) *Cara a cara*. (Tváří v tvář)

Adverbia se mohou charakterizovat a klasifikovat následujícím způsobem (klasifikace dle Jiřího Černého, 2008) :

1. Otevřená třída - *clase abierta* – mohou vznikat nové členové v podstatě bez jakéhokoliv omezení na základě připojení koncovky – *mente*.
2. Uzavřená třída - *clase cerrada* – přesně stanovený počet adverbí, který se nemění.
  - a) *Adverbios de lugar* (příslovce místa): *acá, delnate, debajo, abajo*;
  - b) *Adverbios de tiempo* (příslovce času): *aún, recién, siempre*;
  - c) Část *adverbios de modo* (příslovce způsobu): *así, igual, bien, mejor, mal, peor*;
  - d) *Adverbios de cantidad* (příslovce množství/míry): *poco, casi, apenas, todo*;
  - e) *Adverbios de afirmación/ negación* (příslovce afirmace/negace): *naturalmente, también, sí, no, nada, tampoco*;
  - f) *Adverbios relativos* (příslovce vztažné) – *cuando, donde, según*;
  - g) Další adverbia např. *de posibilidad* (možnosti), *probabilidad* (pravděpodobnosti), *duda* (pochybnosti), *adición* (adice), *exclusión* (exkluze), *inclusión* (inkluze): *acaso, justamente, exclusivamente, sólo, aun, tal vez, quizás*;

---

¹² ČERNÝ, Josef – Morfología española (2008, str. 142)

h) *Locuciones adverbiales* (přísluvečné slovní spojení): *sin rodeos* (bez vytáček), *más o menos* (víceméně).

Důležité je říci, že existuje více druhů dělení příslovcí a tento způsob je pouze jedním z nich.

Pro účely této bakalářské práce by bylo vhodné uvést další možnosti dělení adverbíí. Část adverbíí totiž může ovlivňovat celou výpověď. Například Leonardo Gómez Torrego (2002) dělí adverbia podle funkce na:

1. Větné atributy - *atributos oracionales*
2. Modální adverbia - *adverbios de modalidad*
3. Topikalizační adverbia - *adverbio tópico*
4. Adverbium příslovečného určení ve výpovědi - *adverbio complemento circunstancial de la enunciación*

Autoři publikace *Nueva gramática de la lengua española*, RAE¹³, rozdělují adverbia na další (rozdílné skupiny) kupříkladu vymezili skupinu *adverbios oracionales* (větná adverbia). Jedná se o velkou skupinu příslovcí, která se mohou prolínat do dalších skupin. Autoři je vymezili do následujících podskupin:

1. Adverbia mluvního aktu - *adverbios de la enunciación o del acto verbal* (také se jim říká *adverbios de modalidad*);
2. Tematická a topikalizační adverbia - *adverbios temáticos o de tópico*;
3. Adverbia výpovědi - *adverbios del enunciado* (podle autorů gramatiky, ze které vycházím, se často aplikuje název *adverbios modales*).

---

¹³REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, *Nueva gramática de la lengua española*, 2009

2.5. Adverbios oracionales – adverbios del enunciado

Jedná se o poslední z trojice, na kterou se dělí *adverbios oracionales*. Podle již výše zmíněné gramatiky¹⁴ se dělí na následující podskupiny, které lze charakterizovat tímto způsobem:

- a) *Evaluativos – manifiestan una valoración- positiva o negativa – del hablante respecto al contenido proposicional de lo enunciado. Pertenecen a este tipo lamentablemente, por suerte o curiosamente, entre otros.*
- b) *Modales o modalizadores – relativizan la veracidad o la falsedad del contenido proposicional en función de ciertos factores externos. Entre otros adverbios están posiblemente, tal vez o necesariamente.*
- c) *Evidenciales – refuerzan unas veces la aserción y la mitigan otras. Estos adverbios presentan la veracidad o falsedad del contenido proposicional como evidente (naturalmente, sin duda) o como hipotética (al parecer, por lo visto, supuestamente, aparentemente).*

Je možné říci, že tyto tři typy zahrnují všechny možné postoje mluvčího k tomu, co říká: čili jsou schopny zeslabit nebo zesílit tvrzení (*evidenciales*), dokáží jej modalizovat (*modalizadores*) nebo hodnotit (*evaluativos*).

Konkrétně modální příslovce a příslovečná spojení jsou dávana do vztahu s přesvědčivostí, možností a pochybností. Mezi ně patří *adverbios de duda – tal vez, quizá, quizás*. Právě adverbia pochybnosti (*adverbios de duda*), jejichž představiteli jsou zde zkoumané výrazy *quizá, quizás a tal vez*, se považují se za epistémická, jelikož dokáží vyjádřit možnost v určité situaci.

2.6. Srovnání příslovcí pravděpodobnostní modality *tal vez* a *quizás* podle různých gramatik

Všichni námi konzultovaní autoři se shodují na tom, že *tal vez* patří do skupiny příslovcí. Je však zajímavé, že další dělení je již rozdílné podle různých autorů. Pro srovnání zde uvádím několik gramatik. *Gramática de la lengua española* (Emilio

---

¹⁴REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, *Nueva gramática de la lengua española*, 2009

Alarcos Llorach)¹⁵ poskytuje pouze malou zmínku o kategorii *adverbios de duda* (jako příklady uvádí *acaso a quizá*), Jiří Černý ve své publikaci *Morfología española*¹⁶ vypracoval přehlednou tabulku dělení příslovcí. *Tal vez* zde zařazuje do skupiny „*otros adverbios*“, mezi něž řadí příslovce pravděpodobnosti, možnosti, pochybnosti, adice, exkluze, inkluze, atd.: *probabilidad, posibilidad, duda, adición, exclusión, inclusión* etc. Gómez Torrego¹⁷ zařazuje *tal vez* do skupiny *locuciones adverbiales (modalidad oracional)*. Podobně jej roztřídil i Valerio Báez San José a kolektiv¹⁸, kde vytvořili skupinu *spojení příslovečné povahy a tal vez* zařadili do podskupiny *ostatní výrazy*.

Quizás a jeho varianta *quizá* má zařazení jednoznačnější. Například Gómez Torrego je ve své knize *Gramática didáctica del español* (1997, 2002⁸) řadí mezi *adverbios de duda, posibilidad o probabilidad* spolu s dalšími jako jsou: *igual, acaso, posiblemente, seguramente* atd. Emilio Alarcos Llorach (1999)¹⁹ také *quizás* a *quizá* přiřazuje do skupiny *adverbios de duda*. Jiří Černý je ve své publikaci *Morfología española* třídí do větší skupiny, kterou nazývá „*otros adverbios*“, stejně jako *tal vez*.

2.7. Slovesné mody

V této kapitole bych se chtěla věnovat slovesným časům a způsobům, které byly základem pro mou práci.

Sloveso ve finitním tvaru tvoří přísudek (*predicado*) a je základním konstitutivním prvkem věty. Lze u něj vyjádřit gramatické kategorie – čas, způsob, vid, rod, slovesnou třídu – a kategorie aktualizací – osobu a číslo. Slovesa se tradičně dělí na pravidelná a nepravidelná, přičemž pravidelná spadají do jednoho typu sloves, která se od sebe liší podobou a lexikálním základem.

Kromě tohoto dělení, jsou slovesa schopna podat informaci o modalitě na základě různých slovesných modů. Ty upřesňují a modifikují význam slova. Pomáhají tedy definovat komunikační záměr a postoje mluvčího k dané výpovědi.

---

¹⁵LLORACH ALARCOS, Emilio - Gramática de la lengua española (1999, str. 162, čl. 178)

¹⁶ČERNÝ, Josef – Morfología española (2008, str. 142)

¹⁷TORREGO GÓMEZ, Leonardo – Gramática didáctica del español (2002, str. 212)

¹⁸ VALERIO BÁEZ, San José; DUBSKÝ, Josef; KRÁLOVÁ, Jana - Moderní gramatika španělštiny (1999, str. 134)

¹⁹Emilio Alarcos LLORACH ALARCOS, Emilio - Gramática de la lengua española (1999, str. 162 čl. 178)

V současné španělštině se rozeznávají následující slovesné mody:

1. *Indicativo* (indikativ) – oznamovací způsob.
Tu padre come. (Tvůj otec jí.)
2. *Subjuntivo* (subjuntiv) – spojovací způsob.
Mi madre tal vez venga. (Moje matka možná přijde.)
3. *Imperativo* (imperativ) – rozkazovací způsob.
¡Come! (Jez!)
4. *Condicional* (kondicionál) – podmiňovací způsob.²⁰
Mi hermano estudiaría. (Můj bratr by studoval.)

Každý z těchto způsobů má schopnost dodávat informaci o modalitě, tím dokáže vyjádřit stav, čas či postoj mluvčího k dané skutečnosti. Zatímco indikativ se pojí s reálnými možnostmi, skutečnostmi a ději, a to ve všech časových rovinách (*Mi madre viene*), subjuntiv vyjadřuje zcela nebo částečně nereálné děje jako jsou pochybnosti, možnosti, domněnky, přání apod. (*Mi madre venga*).

2.8. Indikativ

Existuje mnoho morfologických časů, jimiž lze vyjádřit sloveso v indikativu. Liší se podle časové roviny a blíže nám specifikují děj. Na rozdíl od češtiny jich má španělština osm.

- *Presente de indicativo* – přítomný čas – *escribo*
- *Pretérito perfecto* – složený čas minulý – *he escrito*
- *Pretérito imperfecto* – imperfektum – *escribía*
- *Pretérito pluscuamperfecto* – předminulý čas – *había escrito*
- *Pretérito indefinido* – jednoduchý minulý čas – *escribí*
- *Pretérito anterior* – závislý minulý čas – *hube escrito*
- *Futuro imperfecto de indicativo* – jednoduchý budoucí čas – *escribiré*
- *Futuro perfecto de indicativo* – složený budoucí čas/předbudoucí – *habré escrito*

---

²⁰ Ačkoliv podle gramatik se kondicionál řadí mezi indikativ, dovolila jsem si jej zařadit zvlášť z důvodu lepší orientace ve výzkumné části.

A) *El presente de indicativo*

Z hojného využívání ve španělštině je zřejmé, že se přítomný čas prostý používá k vyjádření hned několika rovin. Goméz Torrego jej ve své publikaci *Gramática didáctica de español* dělí na další podskupin

1. *Presente inmediato* – přítomný čas průběhový

Viene ahora mismo. (Přijde hned.)

2. *Presente habitual* – přítomný čas prostý

Todos los días trabajo. (Každý den pracuji.)

3. *Presente gnómico* – přítomný čas gnómický

El sol sale cada día. (Slunce vychází každý den.)

4. *Presente histórico* – historický přítomný čas

El otro día me ve por la calle y el muy tonto no me saluda... (Druhý den mě potká a ten hlupák mě nepozdraví...)

5. *Presente por futuro* – přítomný čas vyjadřující budoucnost

El próximo verano voy a Maldivas. (Příští léto jedu na Maledivy.)

6. *Presente con valor imperativo* - přítomný čas vyjadřující imperativ

¡Ahora mismo te vas de aquí! (Okamžitě odejdi!)

B) *Pretérito perfecto*

Jedná se o děj, který se odehrává v minulosti, ale svými důsledky nebo určitými vztahy zasahuje do přítomnosti. Tento čas dokáže popsat i psychologické pojítko s minulostí (viz příklad). Je v podstatě shodný s anglickým předpřítomným časem.

Hace un año que ha muerto mi perro. (Ačkoliv pes je už přes rok mrtvý, mluvčího to velmi zasáhlo a v podstatě jej tato skutečnost ovlivňuje až doposud.)

C) *Pretérito imperfecto*

Tento čas se používá k vyjádření minulosti, která je uzavřená a trvala poměrně dlouhou dobu, nebo se aktivity často v minulosti opakovaly. Jeho užití je ovšem širší, jak dokazuje Goméz Torrego ve své publikaci *Gramática didáctica del español* (2002):

1. *Valor reiterativo*

Yo iba a nadar todos los días. (Chodíval jsem plavat každý den.)

2. *Valor conato*

Yo tomaba el sol cuando vi el barco. (Opalovala jsem se, když jsem uviděla loď.)

3. *En las oraciones condicionales*

Si me tocara la lotería, me compraba una casa. (Kdybych vyhrála v loterii, koupila bych si dům.)

4. *Valor de cortesía*

Quería pedirle un favor. (Chtěl bych Vás požádat o laskavost.) x *Quiero pedirle un favor.* (Chci ho požádat o laskavost.)

5. *Valor de fantasía*

Yo era una princesa y tú mi criada. (Já budu jako princezna a ty jako moje služka.)

6. *Valor de cierre*

Por fin llegaban a la casa. (Nakonec dorazili domů.)

7. *Futuro en el pasado*

Me dijo que le daba la pastilla por la mañana. (Řekl mi, že mu dá tabletu ráno.)

D) *Pretérito pluscuamperfecto*

Označuje minulé děje, které nastaly před jiným dějem minulým nebo děje, které proběhly před dlouhou dobou.

Cuando tú llegaste, yo ya había salido. (Když jsi přišel, už jsem odcházel.)

E) *Pretérito indefinido*

Minulý čas popisuje děje jasně usazené na časové přímce v minulosti a mluvčí je považuje za ukončené.

Me casé en junio. (Oženil jsem se v červnu.)

F) *Pretérito anterior*

V současnosti se již považuje spíše za zastaralé vyjádření určité události (v dnešní době se na jeho místě užívá *pretéríta indefinida* nebo *pretéríta plusquamperfekta*), která však musí být téměř vždy doplněna kontextuálními elementy – *en cuanto, después que, luego que, así que, no bien, cuando, tan pronto como*.

En cuanto lo hubo decidido, cambió sus planes. (Jakmile se rozhodl, změnil své plány.)

G) *Futuro imperfecto de indicativo*

Tato slovesná forma se užívá pro děje, které se stanou v budoucnu, ačkoliv nemusí přesně indikovat časové rozmezí – může vyjadřovat možnost nebo pravděpodobnost. Dále pak je jeho užití možné ve větách s imperativním smyslem nebo při zvolání.

Mañana será todo mejor. (Zítra bude vše lepší.)

No saldrás de casa. (Nevyjdeš z domu!)

H) *Futuro perfecto de indicativo*

Popisuje situaci, která se stane v budoucnu, avšak je nějakým způsobem spojena s časem, ve kterém se mluvčí nachází. Svoji podstatou vyjadřuje pravděpodobnost určitého skutku.

Cuando salgamos, ellos ya habrán pedido la comida en el restaurante. (Až vyrazíme, oni už budou mít jídlo objednané.).

2.9. Subjuntiv

Jeho použití nelze tak snadno definovat jako v případě indikativu. Obecně lze říci, že se jím dá vyjádřit určitá modalita. Mluvčí díky němu může hodnotit a vyjádřit tak svůj subjektivní názor. Existuje celkem šest časů v rámci spojovacího způsobu:²¹

- *Presente de subjuntivo* – subjuntiv přítomný – *escriba*
- *Pretérito perfecto de subjuntivo* - subjuntiv perfekta – *haya escrito*
- *Pretérito imperfecto de subjuntivo* - subjuntiv imperfekta – *escribiera/escibiese*
- *Pretérito pluscuamperfecto de subjuntivo* – subjuntiv předminulého času – *hubiera escrito /hubiese*
- *Futuro imperfecto de subjuntivo* – jednoduchý subjuntiv budoucího času – *escribiere*

---

²¹TORREGO GÓMEZ, Leonardo – Gramática didáctica del español(2002, str.147)

- *Futuro perfecto de subjuntivo* – složený subjuntiv budoucího času – *hubiere escrito*

Subjuntiv můžeme nalézt v hlavních i vedlejších větách.

A) *Presente de subjuntivo*

Subjuntiv přítomného času je nejčastěji užívaný subjuntiv.²² Jeho užití je širokospektré:

1. K vyjádření rozkazu:
¡No salgas! (Nevycházej!)
2. K vyjádření přání:
¡Ojalá que vengan! (Snad přijdou!)
3. V některých případech po těchto operátorech pravděpodobnostní modality – *tal vez, probablemente, posiblemente, quizás(s)*. Podle mých pozdějších poznatků na základě analýzy (viz níže) je však celkem nepřesné řadit tuto skupinu jen do subjuntivu. Existuje poměrně velké procento případů, kdy právě po těchto výrazech (tj. po *tal vez*) je možné použít indikativ či kondicionál.
*Tal vez vuelva a escribir para los Beach Boys.*²³ (Možná opět začne psát pro Beach Boys.)
4. Subjuntiv přítomného času se velmi často ukazuje i ve vedlejších větách jako způsob závislý, a sice v různých typech podřadného souvětí.
  - a) *Me gusta que cocines.* Líbí se mi, že vaříš. (*Oración sustantiva* – věta podmětná)
  - b) *No hay nadie que sepa francés.* Není tu nikdo, kdo umí francouzsky. (*Oración adjektiva* – věta přívlastková)

²² MÁČÍKOVÁ, Olga; MLÝNKOVÁ, Ludmila – Učebnice současné španělštiny 1. díl (2010, str. 262)

²³ HAMMER, Mike - La Vanguardia (30.10.1995), Corpus Real Academia Española

- c) *Para que lo sepas*. Abys věděl. (*Oración adverbial* – věta adverbialní – mohou se dále dělit na místní, způsobové, časové, příčinné, účelové, podmínkové, přípustkové, důsledkové, účinkové)

B) *Pretérito perfecto de subjuntivo*

Stejně jako subjuntiv *présenta* se i subjuntiv *perfecta* používá po výrazech pravděpodobnostní modality. Jak už z jeho názvu vyplývá, je užíván v návaznosti na děje minulé a ve větách přacích, které oplývají nějakou nejistotou, pochybnostmi atd.

1. V samostatných větách:

- a) Po zájmenech pravděpodobnostní modality.

Tal vez no haya cambiado nada. (Možná nic nezměnil. /Možná se nic nezměnilo.)

- b) *Ve větách přacích.*

¡Ojalá haya llovido! (Kéž pršelo!)

2. V souvětích:

- a) *Ve větách podmětných nebo předmětných, které závisejí na výrazech vyjadřujícím možnost, pochybnost, pravděpodobnost, nejistotu, postoj, duševní hnutí.*²⁴

Tengo dudas de que lo haya entregado. (Pochybuji o tom, že to odevzdal.)

- b) *Ve větách vedlejších časových, pokud vyjadřují předčasnost k jinému ději budoucímu.*²⁵

Esta mujer se convierte en una cantante famosa, cuando haya ganado la guerra al cáncer. (Tato žena se stane známou zpěvačkou poté, co vyhraje válku nad rakovinou.)

---

²⁴ VALERIO BÁEZ, San José; DUBSKÝ, Josef; KRÁLOVÁ, Jana - Moderní gramatika španělštiny (1999, str. 113)

²⁵ VALERIO BÁEZ, San José; DUBSKÝ, Josef; KRÁLOVÁ, Jana - Moderní gramatika španělštiny (1999, str. 113)

C) *Pretérito imperfecto de subjuntivo*

Subjuntiv imperfekta se tvoří od kmene třetí osoby množného čísla jednoduchého perfekta. Tento tvar subjuntivu má jednu zvláštnost – disponuje možností volby dvou tvarů (*hablara/hablase*). Obecně však platí, že tvar končící na *-se*, se používá většinou v psaném textu a tvar – *ra*, je spíše vhodný pro projev mluvený (V.Báez 1999).²⁶

1. V samostatných větách má užití stejné jako subjuntiv perfekta.

b) Po zájmenech pravděpodobnostní modality.

Tal vez enunciara su compromiso. (Možná, že oznámil své zasnoubení.)

c) Ve větách přacích.

¡Ojalá (que) ganaran! (Kéž by vyhráli!)

2. Ve větách vedlejších:

Prétérito imperfecto de subjuntivo má poměrně rozsáhlé použití. Podmínkou užití tohoto je přítomnost slovesa věty řídící v minulém čase nebo v podmiňovacím způsobu.

Př. *Bastaba que viviera en el mismo barrio para darle idéntica receta...*²⁷
(Stačilo, aby žil ve stejné čtvrti a dostal stejný recept.)

Aprenda Informática como si estuviera en Primero. (Naučte se informatiku jako byste byl v prváku.)

D) *Prétérito pluscuamperfecto de subjuntivo*

1. V samostatných větách:

Typicky se užívá pro věty přací s nereálným přáním.

¡Ojalá hubiera sido así! (Kéž by býval byl takový!)

2. Ve vedlejších větách se užívá, pokud je sloveso řídící věty v minulém čase nebo v podmiňovacím způsobu. Dále pak ve vedlejších větách podmínkových a přípustkových, které svou povahou nejsou reálné a jsou již považovány za ukončené a ve větách vztahných.

²⁶VALERIO BÁEZ, San José; DUBSKÝ, Josef; KRÁLOVÁ, Jana - Moderní gramatika španělštiny (1999, str. 114)

²⁷PRENSA, El Tiempo, (Bogotá – 1989), Corpus Real Academia Española

Si no te hubiera conocido no sé que hubiera sido.(Nevím, co by bylo, kdybych tě bývala nepoznala.)

E) *Futuro imperfecto de subjuntivo*

Jednoduchý subjuntiv budoucího času se používá pouze ve vedlejších větách a to v ustálených slovních spojeních, v administrativních a právnících textech a v publicistice.

Sea ello lo que fuere, lo incuestionable es que...(Ať to bude, jak chce, bezpochybné je, že...)

F) *Futuro perfecto de subjuntivo*

Užívá se podobně jako jednoduchý subjuntiv budoucího času v administrativních a právnických textech.

Si el Consejo hubiere hecho públicas sus recomendaciones...(Pokud Rada vznesla veřejná doporučení...)

2.10. Imperativ

Jelikož se po výrazech *quizás/quizás* a *tal vez*, kterým je věnována pozornost v této bakalářské práci, imperativ neužívá (ve zkoumaných větách jsem logicky nenašla jediný příklad), rozhodla jsem se jeho popisu nevěnovat přílišnou pozornost.

Rozkazovací způsob se může popsat jako forma pro apelaci. Slovesa se řídí zvláštními pravidly pro jeho tvoření.

2.11. Podmiňovací způsob

Narozdíl od imperativu je kondicionál po adverbii *tal vez*, *quizá* a *quizás* používán alespoň v malém procentu. Ačkoliv se kondicionál řadí do indikativu, pro přehlednost, jsem z něj vytvořila samostatnou skupinu. Podmiňovací způsob vyjadřuje vztah mezi podmínkou a přísudkem za určitých podmínek. Toto tvrzení však není úplně správné, protože kondicionál nemusí být vždy doprovázen nutnou podmínkou. Může například být ve spojení s budoucím časem a tím tvořit určitou možnost a predikci. Například

Francisco Matte Bon ve své *Gramática Comunicativa del español (1999)* navrhuje vytvořit nové třídění a uvádí, že:

„Además, hay una relación estrecha entre el condicional y el futuro, ya que este último también informa sobre predicados virtuales, pero a diferencia del condicional que puede funcionar en distintos niveles y con distintas funciones tanto en relación con el presente y el futuro cronológicos como con el pasado cronológico, el futuro sólo sirve para referirse al presente o al futuro cronológico: el futuro sería, pues, el virtual del presente, y el condicional sería el virtual que presenta las cosas como asimiladas.”²⁸

Z hlediska morfologického lze podmiňovací způsob dělit na *Condicional simple* (podmiňovací způsob jednoduchý) a *Condicional compuesto* (podmiňovací způsob složený).

A) *Condicional simple*

Tvoří se od základu jednoduchého budoucího času (*hablaría, viviría, comería*).

- a) Podmiňovací způsob jednoduchý většinou vyjadřuje následnou akci k jiné, která se stala předtím.
De haber sabido que esta experiencia me cambiaría toda la vida...
(Kdybych věděl, že tato zkušenost mi změní celý život...)
- b) Užívá se dále k vyjádření podmínky v přítomnosti.
Esto podría llevar a la discusión. (Mohlo by to vést k diskuzi.)
- c) Vyjadřují se jím nejistoty a pravděpodobnosti.
Probablemente sería el mejor. (Pravděpodobně by byl nejlepší.)
- d) Jednoduchý kondicionál je využíván k vyjádření zdvořilé žádosti.
¿Podrías dármelo? (Mohl bys mi to dát?)

---

²⁸ MATTE BON, Francisco - Gramática Comunicativa del español, TOMO I, (1999, str. 41)

B) *Condicional compuesto*

Podmiňovací způsob složený se užívá pro vyjádření podmíněného děje v minulosti. Bývá spojován s *pretérito pluscuamperfecto de subjuntivo* nebo *infinitivo compuesto*.

Habría puesto la mano en el fuego por este chico. (Za toho chlapce bych dal ruku do ohně.)

José habría ido a New York, si hubiera tenido dinero. (Byl by odešel do New Yorku, kdyby měl peníze.)

3. Výzkumná část

3.1. Real Academia Española

Důležitým zdrojem informací pro výzkumnou část této práce byl slovník a Corpus instituce *Real Academia Española* (Španělské královské akademie). *Real Academia Española* (dále již jen RAE) byla založena v roce 1713 - 1714. Jméno zakladatele je *Juan Manuel Fernández Pacheco*. Tento muž jí oficiálně založil se souhlasem a záštitou španělského krále *Filipa V.* za účelem, který je citován na stránkách RAE takto: „*fijar las voces y vocablos de la lengua castellana en su mayor propiedad, elegancia y pureza*”.²⁹ Ve své historii RAE rozšiřovala své funkce a zakládala nové části např. *Asociación de Academias de la Lengua Española*, *Fundación Premios Real Academia Española* atd. Jednou z novějších částí je rozsáhlý korpus *Corpus de Referencias del Español Actual*, který je od roku 1997 pod záštitou Španělské královské akademie .

3.2. CREA – Corpus de Referencias del Español Actual

Corpus de Referencias del Español Actual je počítačová databáze psaných a mluvených textů a výpovědí včetně kontextu, které jsou shromažďovány již od roku 1975. Momentálně obsahuje okolo 154 milionů psaných a 8 milionů mluvených výpovědí ze

---

²⁹Citace z webových stránek Real Academia Española

Španělska a Latinské Ameriky. Okolo 90% všech záznamů je ze psaných pramenů (*libros, periódicos, revistas*) a přibližně 10% jsou přepsané zvukové nahrávky. Lingvisté z CREA čerpali informace zejména z rozhlasových prostředků, novin a televize. Mluvená část je zajištěna transkripce z zvukových nahrávek.

Stránky a systém jejich fungování jsou velmi dobře navrženy a orientace v nich je poměrně snadná. Hned na počátku se zobrazuje tabulka, do které zájemce může vpisovat hledané výrazy, a to i v nespisovné formě, což pokládám za poměrně důležité. Díky tomu by se dal sledovat vývoj španělštiny a její formy užívání.

Dále se pak jednotlivé texty mohou dělit podle toho, zda je třeba najít určitého autora nebo pouze jeho dílo. Velmi zajímavé je dělení i na různá časová období (můžeme sledovat vývoj od roku 1975 až do roku 2004). V současné době se CREA rozšiřuje. Na stránkách královské akademie se avizuje rozšíření příkladů užitých v Corpusu až do roku 2008. Tyto podklady však není zatím možné získat, jelikož prozatím nejsou k dispozici.

Důležité je dělení na jednotlivé španělsky mluvící země, jelikož se španělský jazyk liší v jednotlivých koutech světa. V neposlední řadě je možný výběr podle žánrů a témat (věda a technologie, biologie, veterinářství, zdraví, divadlo apod.).

Postup při hledání v CREA

Zjednodušený postup bych chtěla demonstrovat na slově *la casa* (dům).

Krok č. 1:

V sekci *Consulta* (hledání) je zadán výraz *la casa* a třídění jsme zadali pouze na *Libros* (knihy). Z geografického hlediska (*Geográfico*) nás zajímají pouze texty ze Španělska (*España*). Pokračujeme tlačítkem *Buscar* (hledat).

Obrázek č. 1.: Zadávání výrazu „la casa“ do systému CREA podle jednotlivých kategorií.

Real Academia Española - Corpus de Referencia del Español Actual (CREA)

Consulta:	la casa		
Criterios de selección:			
Autor:		Obra:	
Cronológico:		Medio:	(Todos) Libros Periódicos Revistas Miscelánea Oral
		Geográfico:	El Salvador EE. UU. España Filipinas Guatemala Honduras
Tema:	404.- Pintura. 405.- Teatro. 406.- Cine y vídeo. 407.- Escultura. 408.- Artesanía. 409.- Danza.		

Buscar Limpiar

Krok č. 2:

Systém CREA vygeneroval 7996 užití *la casa* v 554 dokumentech. S tak objemným číslem by se obtížně pracovalo, a tak jej můžeme dále dělit pomocí *Ratio* (poměr). Je možné si vybrat, zda chceme zachovat počet dokumentů, ve kterých systém hledá, nebo jej také snížit stejně jako jednotlivé případy. V této práci jsem se snažila pracovat se vzorkem okolo 100 jednotlivých výpovědí, aby byl zajištěn objektivní pohled na problematiku. V některých případech však nebylo možné získat tak velký počet vzorků (např. *Quizás – Miscelánea* má pouze 25 případů v 19 dokumentech).

Krok č. 3:

Při dosažení potřebného počtu vzorků přichází na řadu *Recuperar* (zobrazit). Dostaneme se tak na přesně vypsané jednotlivé příklady. Lze je otevřít, a tak je snadné pozorovat hledaný výraz v přesném kontextu.

Obrázek č. 2: Počet výsledků pro „la casa“ pro sekci knihy ve Španělsku.

Resultado de la consulta al banco de datos
Cómo citar el CORPUS

Consulta:	la casa, en Libros , en CREA , en ESPAÑA
Resultado:	7996 casos en 554 documentos.

Filtros:	Documentos ▾
Ratio:	10

Mantener documentos (Solo para filtro sobre casos).

OBTENCIÓN DE EJEMPLOS

Documentos ▾ Normal. ▾

Clasificación:	▾	▾
Agrupación:	▾	Marcas: ▾

Krok č. 4:

Tento krok bych popsala jako nejvíce náročný. Jedná se o pečlivou syntaktickou analýzu každého daného příkladu. Pro mě bylo důležité, zda po operátoru pravděpodobnostní modality se vyskytuje indikativ, subjuntiv, sloveso v podmiňovacím způsobu nebo zda operátor ovlivňuje pouze větný člen (resp. celou větu).

Krok č. 5:

Posledním krokem je vyhodnocování výsledků, které jsem získala z analýzy jednotlivých vět a třídění do skupin.

3.3. Vlastní výzkumná práce

Výzkumná část byla prováděna ve třech rovinách na příslovcích pravděpodobnostní modalit:

- a) *Quizás*
- b) *Quizá*
- c) *Tal vez*

Všechny tři případy byly analyzovány v iniciální pozici ve větě, to znamená, že vzhledem k tomu, že systém rozlišuje majuskule a minuskule, jsem zadávala tyto výrazy s počátečním velkým písmenem. Dohromady jsem analyzovala 1195 vzorků. Ačkoliv jsem se snažila, aby od každé sekce bylo okolo 100 vzorků, nebylo to vždy možné – například vzorky v sekci *Miscelánea* jsou nejméně početné.

Každé příslovce pravděpodobnostní modalit jsem třídila stejným systémem, jak jsou tříděny v korpusu, tedy do skupin: *orales, periódicos, revistas, miscelánea, oral*.

Tabulka č. 1: V této tabulce je uveden počet vzorků v jednotlivých skupinách.

Adverbium pravděpodobnostní modalit	Počet zkoumaných vzorků
Quizá	442
Quizás	435
Tal vez	318

U každého zkoumaného adverbia jsem se zabývala otázkou, v jaké frekvenci se vyskytuje subjuntiv, indikativ, kondicionál nebo se jedná o modifikátor větného členu. Všechny výsledky jsou zpracovány pro přehlednost v tabulkách a grafech s vysvětlivkami.

Pro úplnost analyzovaných dat jsem zkoumala, jaké formy jednotlivých sloves se po těchto adverbích vyskytují, a četnost jejich užití.

Modifikátor větného členu se vyskytuje podle níže zmíněných dat méně než subjuntiv a indikativ, nicméně jeho užití je i přesto poměrně časté. Určit, zda se jedná o modifikátor větného členu, je v některých případech sporné. Nejčastěji se jedná o hraniční případy ve spojení s indikativem, kdy se pravděpodobně nedá přesně určit, na

kterém syntaktickém členu zkoumané adverbium závisí. Tento jev se nejvíce vyskytuje v případě adverbia pravděpodobnostní modalit *tal vez*. Příkladem může být následující věta z CREA:

Tal vez la presión de ver que el encuentro se le escapaba, la llevó a cometer más errores de los habituales en ella.

Mezi modifikátor větného členu jsem řadila i věty bez přísudku:

- 1) *Tal vez policías.*
- 2) *Quizá en grandes cantidades.*
- 3) *Quizás el mejor cantante del mundo.*
- 4) *Tal vez por ser tu esposo o, simplemente, por la costumbre.*
- 5) *Tal vez por todo lo que antecede.*

3.4. Jednotlivá adverbia pravděpodobnostní modalit ve výzkumu – Quizás

Quizás Libros

Hlavním zkoumaným operátorem bylo *quizás* v iniciální pozici. Celkem má tato skupina 435 vzorků. V sekci *Libros* jsem analyzovala 102 případů v 82 dokumentech. Indikativ má 46 zástupců a předčil tak subjuntiv, který jich má 44. V celé této části byl nalezen jeden kondicionál a 11 vzorků jsem určila do skupiny modifikátor větného členu.

Tabulka č. 2: Slovesné časy ve skupině *Quizás Libros*.

Subjuntiv	44
Indikativ	46
Kondicionál	1
Modifikátor větného členu	11

Příklady:

- a) *Quizás sea una forma de enunciar el principio de Hamilton en su forma más generalizada.*
- b) *Quizás me ensañé un poco...*
- c) *Quizás sería mejor que Rosa se quedase en la escuela.*
- d) *Quizás algún día...*

Tabulka č. 3: Jednotlivé slovesné časy ve skupině *Quizás Libros*.

Způsob a čas	počet
Subjuntiv přítomný	31
Subjuntiv imperfekta	10
Subjuntiv perfekta	2
Subjuntiv plusquamperfekta	1
Indikativ přítomný	17
Imperfektum	9
Indikativ perfekta	4
Indikativ plusquamperfekta	4
Pretérito indefinido	11
Budoucí čas	1

Nejvíce používaný subjuntiv je v tomto případě subjuntiv přítomný a v indikativu je to indikativ přítomného času.

Quizás Periódicos

Analýze bylo podrobena 135 vzorků ze 134 dokumentů. Nejvíce zástupců má indikativ s 65 vzorky, následuje subjuntiv s 53 vzorky, jako modifikátor větného členu 11 vzorků a kondicionál byl užit u 6 vzorků.

Tabulka č. 4: Slovesné časy ve skupině *Quizás Periódicos*.

Subjuntiv	53
Indikativ	65
Kondicionál	6
Modifikátor větného členu	11

Příklady:

- a) *Quizás el más sonriente de todos **fuese** August Busch, ...*
- b) *Quizás **ha faltado** más tiempo para los debates.*
- c) *Quizásse **irían** decepcionados a sus casas si algún "chuleta" avisado les informase que el auténtico centro geodésico de España se encuentra en algún lugar entre la poblaciones de Pinto y Valdemoro.*
- d) *Quizás no hoy, ni tampoco mañana.*

Tabulka č. 5: Jednotlivé slovesné časy ve skupině *Quizás Periódicos*.

Způsob a čas	počet
Subjuntiv přítomný	48
Subjuntiv imperfekta	3
Subjuntiv perfekta	0
Subjuntiv plusquamperfekta	2
Indikativ přítomný	34
Imperfektum	8
Indikativ perfekta	6
Indikativ plusquamperfekta	0
Pretérito indefinido	13
Budoucí čas	4

Mezi nejvíce používané slovesné časy v sekci *Quizás Periódicos* patří subjuntiv přítomného času a indikativ přítomného času.

Quizás Revistas

V této sekci se pracovalo bez filtrování případů a dokumentů, jelikož je v CREA nedostatečný počet vzorků. Pracovala jsem tedy s 91 případy v 77 dokumentech. Zde subjuntiv předběhl indikativ. Má 43 zástupců, indikativ 34, kondicionál 7 a jako modifikátor větného členu se vyskytuje 7 vzorků.

Tabulka č. 6: Slovesné časy ve skupině *Quizás Revistas*.

Subjuntiv	43
Indikativ	34
Kondicionál	7
Modifikátor větného členu	7

Příklady:

- a) *Quizás sea en otoño, con las primeras lluvias, ...*
- b) *Quizás también tuvo buena voz,...*
- c) *Quizás el lector curioso repararía, ...*
- d) *Quizás en algunos momentos sí.*

Tabulka č. 7: Jednotlivé slovesné časy ve skupině *Quizás Revistas*.

Způsob a čas	počet
Subjuntiv přítomný	41
Subjuntiv imperfekta	2
Subjuntiv perfekta	0
Subjuntiv plusquamperfekta	0
Indikativ přítomný	14
Imperfektum	5
Indikativ perfekta	7
Indikativ plusquamperfekta	0
Pretérito indefinido	8
Budoucí čas	0

Stejně jako v předchozích případech se nejvíce vyskytuje subjuntiv přítomný a indikativ přítomného času.

Quizás Miscelánea

Skupina *Quizás Miscelánea* měla obecně u všech operátorů pravděpodobnostní modality jen velmi malý počet zástupců. Ani tato není výjimkou. Bylo nalezeno pouze 25 případů v 19 dokumentech. V užití vedl subjuntiv se 14 vzorky, následoval indikativ s 9. Kondicionál má 1 případ. Jako modifikátor větného členu se *quizás* v této skupině nevyskytuje vůbec.

Tabulka č. 8: Slovesné časy ve skupině *Quizás Miscelánea*.

Subjuntiv	14
Indikativ	9
Kondicionál	1
Modifikátor větného členu	0

Příklady:

- a) *Quizás el secreto sólo se **comparta** entre amigos y...*
- b) *Quizás **iba buscando** pruebas contra algún ex-dictador...*
- c) *Quizás ahora **sería** un ejecutivo.*

Tabulka č. 9: Jednotlivé slovesné časy ve skupině *Quizás Revistas*.

Způsob a čas	počet
Subjuntiv přítomný	12
Subjuntiv imperfekta	2
Subjuntiv perfekta	0
Subjuntiv plusquamperfekta	0
Indikativ přítomný	4
Imperfektum	2
Indikativ perfekta	1
Indikativ plusquamperfekta	0
Pretérito indefinido	2
Budoucí čas	1

V užití vede subjuntiv přítomný. V indikativu je nejpočetnější indikativ přítomného času.

Quizás Oral

Díky nedostatku vzorků mohlo být analyzováno pouze 82 případů v 63 dokumentech. Indikativ zde předčil subjuntiv v poměru 43:27. Zaznamenala jsem poměrně vysoký výskyt *quizás* jako modifikátoru větného členu (9). Kondicionál byl zastoupen celkem třikrát.

Tabulka č. 10: Slovesné časy ve skupině *Quizás Oral*.

Subjuntiv	27
Indikativ	43
Kondicionál	3
Modifikátor větného členu	9

Příklady:

- a) *Quizás sea un poco tímido.*
- b) *Quizás te impide continuar.*
- c) *Quizás también **convendría**, desde punto vista,...*
- d) *Quizás eso a última hora de la tarde como mucho,...*

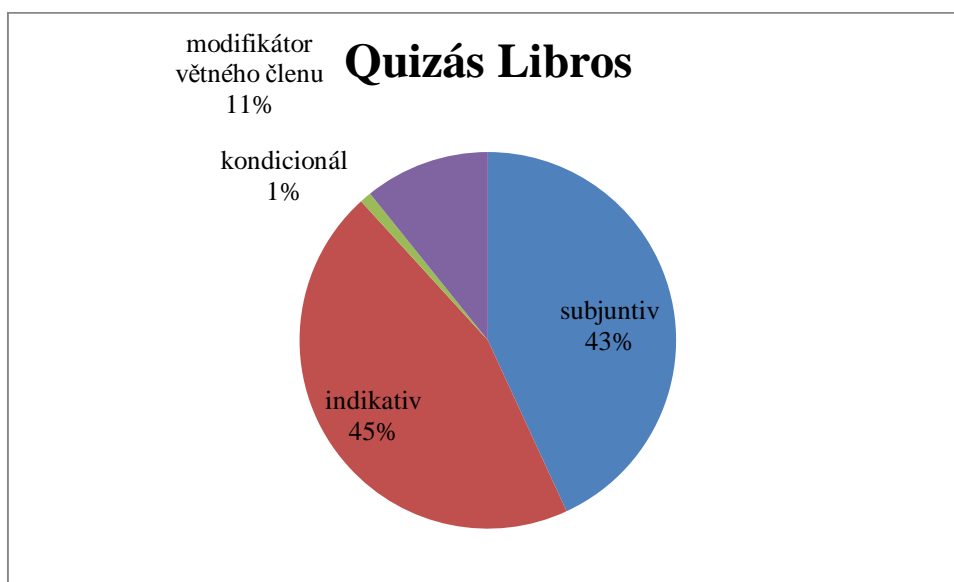
Tabulka č. 11: Jednotlivé slovesné časy ve skupině *Quizás Oral*.

Způsob a čas	počet
Subjuntiv přítomný	24
Subjuntiv imperfekta	3
Subjuntiv perfekta	0
Subjuntiv plusquamperfekta	0
Indikativ přítomný	33
Imperfektum	4
Indikativ perfekta	4
Indikativ plusquamperfekta	0
Pretérito indefinido	2
Budoucí čas	0

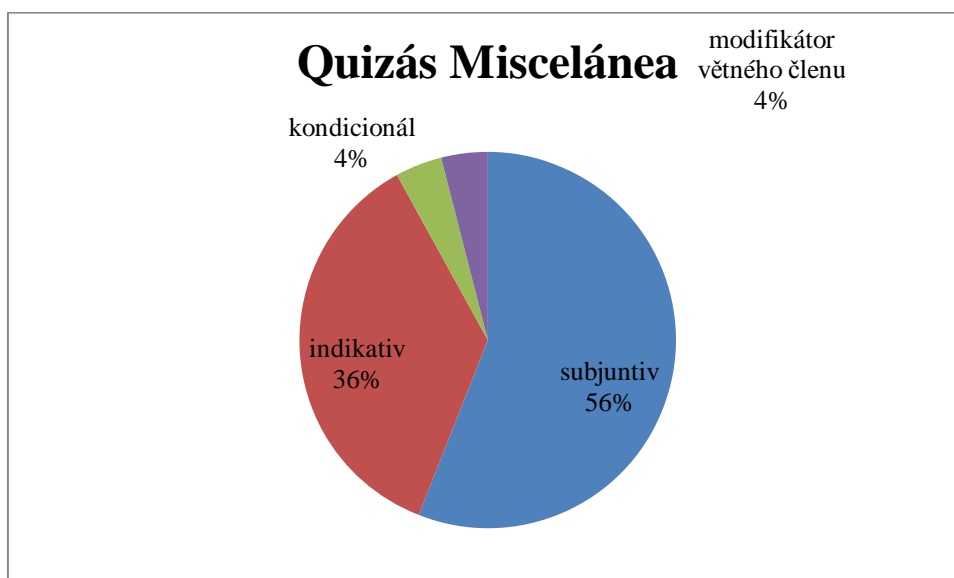
Nejvíce užívaný je indikativ přítomného času se subjuntivem přítomným. Zajímavé je, že subjuntiv perfekta, plusquamperfekta, indikativ plusquamperfekta a budoucí čas se v této části nevyskytují.

Quizás ve všech sekcích v grafech. Jednotlivé sekce jsou uvedeny v grafu spolu s výskytem v procentech.

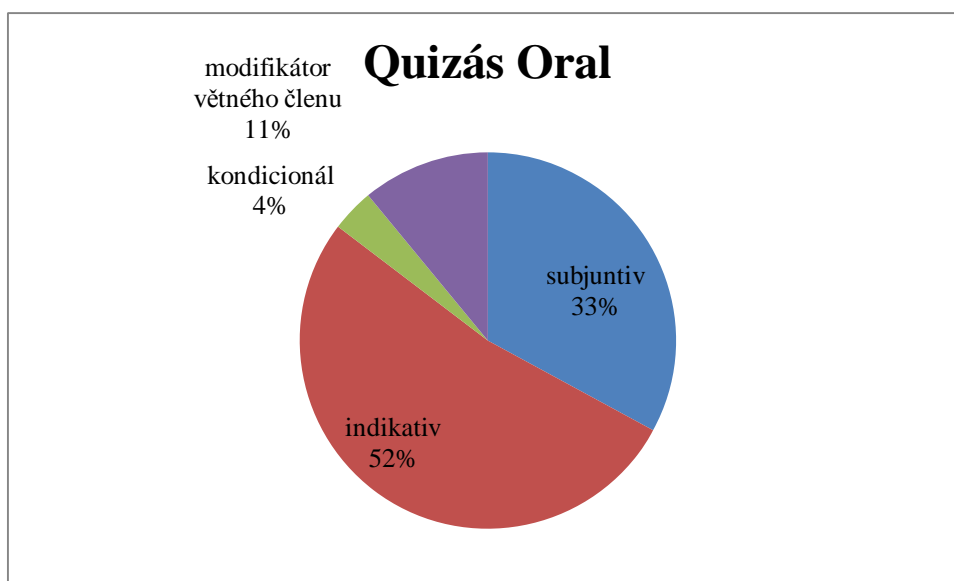
Graf č. 1: *Quizás Libros* v procentuálním zobrazení.

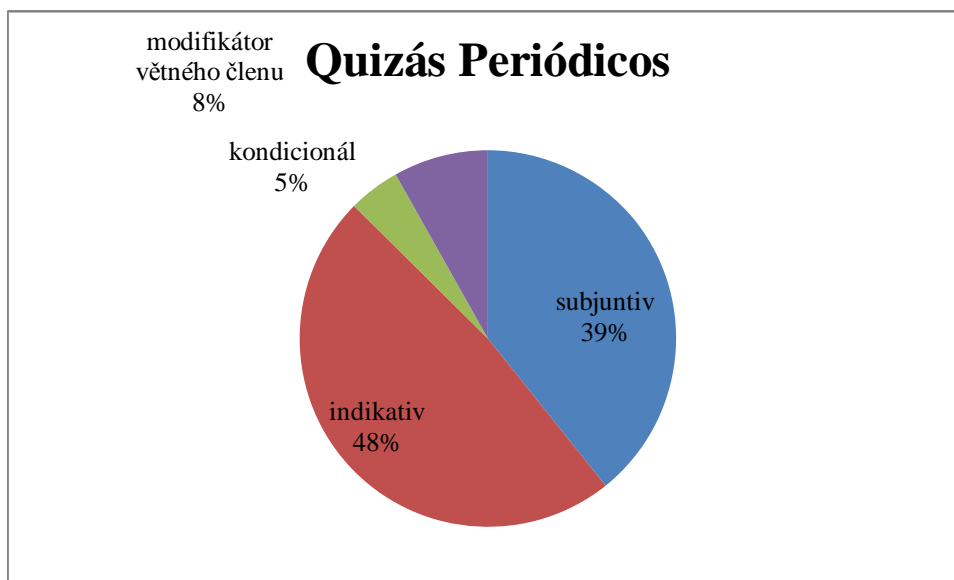
Graf č. 2: *Quizás Miscelánea* v procentuálním zobrazení.

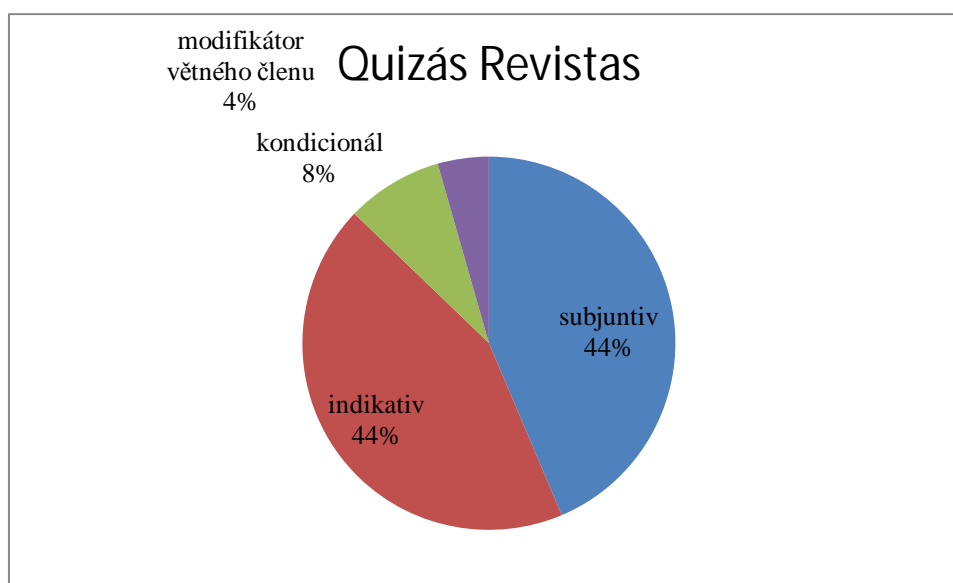
Graf č. 3: *Quizás Oral* v procentuálním zobrazení.

Graf č. 4: *Quizás Periódicos* v procentuálním zobrazení.

Graf č. 5: *Quizás Revistas* v procentuálním zobrazení.

Shrnutí pro *Quizás*

Poměřím-li výsledky grafů, je zřejmé, že nejvíce se subjuntiv vyskytuje v sekci *Quizás Miscelánea*, kde celkově získal 56 %, na druhém místě má nejvíce výskytů subjuntivu sekce *Quizás Revistas* s 47 %. Se 45 % je sekce *Quizás Libros* na třetím místě a pak následuje s větším odstupem *Quizás Periódicos* s 39 %. Nejméně má část *Quizás Oral*, kde se subjuntiv vyskytoval pouze ve 33 % případů. Zajímavé však je, že dohromady se subjuntiv vyskytuje celkem ve 43,6 % všech vzorků, což je naprosto shodné číslo s indikativem, který taktéž má 43,6 %. Indikativ byl nejvíce zastoupen v *Quizás Oral*, kde získal 52 %. Na druhém místě se umístila sekce *Quizás Periódicos* se 48 %. V *Quizás Libros* má indikativ 43 %, v *Quizás Revistas* 37 % a nejméně v indikativu získala sekce *Quizás Miscelánea* se 36 %.

Modifikátor větného členu (8,4 %) předstihl svým počtem užití kondicionálu (4,4 %) téměř o polovinu.

Tabulka č. 12: Slovesné časy ve všech skupinách *Quizás*.

Subjuntiv	43,6 %
Indikativ	43,6 %
Kondicionál	4,4 %
Modifikátor větného členu	8,4 %

V následující tabulce jsem srovnala počty jednotlivých slovesných časů, které byly analyzovány ze vzorků, a došla jsem k následujícím datům:

Tabulka č. 13: Jednotlivé slovesné časy ve všech skupinách *Quizás*.

Způsob a čas	celkem	procenta
Subjuntiv přítomný	156	41,16%
Subjuntiv imperfekta	20	5,28%
Subjuntiv perfekta	2	0,53%
Subjuntiv plusquamperfekta	3	0,79%
Indikativ přítomný	102	26,91%
Imperfektum	28	7,39%
Indikativ perfekta	22	5,80%
Indikativ plusquamperfekta	4	1,06%
Pretérito indefinido	36	9,50%
Budoucí čas	6	1,58%
	379	100%

Absolutně nejvíce zástupců ze všech slovesných časů má subjuntiv přítomný s více jak 41 %. Z ostatních subjuntivů je nejčastěji užíván subjuntiv imperfekta, který má výskyt podstatně menší. Subjuntiv perfekta a plusquamperfekta je již jen v zanedbatelném množství. Slovesa v indikativu jsou rozložena ve více skupinách, avšak podobně jako v subjuntivu se nejvíce vyskytuje indikativ přítomného času (26,91 %). Indikativ imperfekta, indefinida a perfekta mají podobná procenta výskytu. Méně je zastoupen indikativ plusquamperfekta a budoucí čas.

3.5. Jednotlivá adverbia pravděpodobnostní modalit ve výzkumu – Quizá

Quizá Libros

V sekci *Quizá Libros* se nacházel dostatečný počet vzorků. Pro obdržení menší části jsem použila filtr 1/23. Výsledkem bylo 105 případů ve 20 dokumentech. Nejvíce užíván byl indikativ, který měl 46 vzorků a těsně za ním subjuntiv se 44 vzorky. Modifikátor větného členu měl 11 zástupců a kondicionál pouze 4.

Tabulka č. 14: Slovesné časy ve skupině *QuizáLibros*.

Subjuntiv	44
Indikativ	46
Kondicionál	4
Modifikátor větného členu	11

Příklady:

- a) *Quizá le **convenga** aumentar estos fantasmas, para que...*
- b) *Quizá la muerte le **recordó** en aquel instante.*
- c) *Quizá así se **tendría** lástima de ellos.*
- d) *Quizá en grandes cantidades.*

Tabulka č. 15: Jednotlivé slovesné časy ve skupině *Quizá Libros*.

Způsob a čas	počet
Subjuntiv přítomný	22
Subjuntiv imperfekta	17
Subjuntiv perfekta	2
Subjuntiv plusquamperfekta	3
Indikativ přítomný	17
Imperfektum	15
Indikativ perfekta	3
Indikativ plusquamperfekta	2
Pretérito indefinido	9
Budoucí čas	0

V sekci *Quizá Libros* je zatím nejmarkantnější rozdíl v rozmanitosti sloves vůči ostatním zmíněným vzorkům. Velmi četný a vyrovnaný je výskyt subjuntivu přítomného a subjuntivu imperfekta. V jiných je zřejmá naprostá dominance subjuntivu přítomného. Podobně je to i v indikativu, kdy indikativ přítomného času má téměř shodný počet vzorků jako indikativ imperfekta. V celé sekci se vůbec nevyskytoval budoucí čas.

Quizá Periódicos

Zde jsem pracovala se 108 vzorky ve 102 dokumentech, které byly nalezeny pomocí filtru 1/12. Subjuntiv se zde umístil na prvním místě s 52 vzorky. Poměrně daleko za ním byl indikativ se 43 vzorky. Kondicionál a modifikátor větného členu získaly téměř shodný počet zástupců.

Tabulka č. 16: Slovesné časy ve skupině *Quizá Periódicos*.

Subjuntiv	52
Indikativ	43
Kondicionál	7
Modifikátor větného členu	6

Příklady:

- a) *Quizá tampoco **importe** mucho.*
- b) *Quizá no los **detienen** porque en las cárceles ya no les caben, ...*
- c) *Quizá, si tenemos suerte, ellos **podrían** conservarnos.*
- d) *Quizá sus dotes de muñidor cultural.*

Tabulka č. 17: Jednotlivé slovesné časy ve skupině *Quizá Periódicos*.

Způsob a čas	počet
Subjuntiv přítomný	43
Subjuntiv imperfekta	4
Subjuntiv perfekta	4
Subjuntiv plusquamperfekta	1
Indikativ přítomný	20
Imperfektum	6
Indikativ perfekta	7
Indikativ plusquamperfekta	0
Pretérito indefinido	9
Budoucí čas	2

V použití jednotlivých slovesných časů se opět v této sekci vracíme k tendenci, kdy subjuntiv přítomný dominuje. O více jak polovinu méně výskytů má indikativ přítomný. Ostatní slovesné časy se zde vyskytují v poměrně malém zastoupení (pod 10 vzorků).

Quizá Revistas

V této sekci se vyskytuje chyba v CREA. Asi nejlepších výsledků jsem dosáhla použitím filtru 1/4 . Ačkoliv se ukazuje jiné číslo (109 vzorků), ve výsledku mám 83 vzorků z 83 dokumentů. Indikativ zde se subjuntivem obdržel téměř shodný počet zástupců. Modifikátor větného členu má 7 vzorků a kondicionál má opět nejméně.

Tabulka č. 18: Slovesné časy ve skupině *QuizáRevistas*.

Subjuntiv	35
Indikativ	38
Kondicionál	3
Modifikátor větného členu	7

Příklady:

- a) *Quizá si lo **hubiera escrito** yo no hubiera sido ningún éxito.*
- b) *Quizá el funcionario de turno **tiene** rencores de mis ataques al comunismo.*
- c) *Quizá, algún día, **habría** que televisar los consejos de ministros,...*
- d) *Quizá demasiado inquieta.*

Tabulka č. 19: Jednotlivé slovesné časy ve skupině *Quizá Revistas*.

Způsob a čas	počet
Subjuntiv přítomný	26
Subjuntiv imperfekta	4
Subjuntiv perfekta	3
Subjuntiv plusquamperfekta	2
Indikativ přítomný	18
Imperfektum	4
Indikativ perfekta	8
Indikativ plusquamperfekta	0
Pretérito indefinido	8
Budoucí čas	0

Nejvíce zástupců má subjuntiv přítomný. Indikativ je rozdělen do více skupin, přestože největší počet zástupců má indikativ přítomného času. Poměrně značné množství vzorků bylo v čase perfekta a indefinida. Budoucí čas se opět nevyskytoval vůbec, stejně jako indikativ plusquamperfekta.

Quizás Miscelánea

Tato část, jako v ostatních případech, má málo zástupců. Pracovala jsem tedy se vzorkem 42 případů v 25 dokumentech. Nejvíce byl zde zastoupen subjuntiv, poté indikativ. Modifikátor větného členu má tentokrát pouze 2 výskyty a kondicionál pouze 1.

Tabulka č. 20: Slovesné časy ve skupině *Quizás Miscelánea*.

Subjuntiv	22
Indikativ	17
Kondicionál	1
Modifikátor větného členu	2

Příklady:

- a) *Quizá parte de estas soluciones **esté** en una mejor utilización de edificios, equipamiento y personal.*
- b) *Quizá es una manera de inflamar.*
- c) *Quizá **sería** más conveniente que nos dedicásemos a enseñar a los niños a mirar y a escuchar, ...*
- d) *Quizá...pero no el mío.*

Tabulka č. 21: Jednotlivé slovesné časy ve skupině *Quizá Miscelánea*.

Způsob a čas	počet
Subjuntiv přítomný	20
Subjuntiv imperfekta	2
Subjuntiv perfekta	0
Subjuntiv plusquamperfekta	0
Indikativ přítomný	8
Imperfektum	3
Indikativ perfekta	1
Indikativ plusquamperfekta	0
Pretérito indefinido	3
Budoucí čas	2

Vzhledem k tomu, že *Quizá Miscelánea* nemá takový počet vzorků, je jasné, že užití slovesných časů bude také redukováno. Nejvíce má opět subjuntiv přítomný se 20 vzorky. Indikativ přítomný má pouze 8 zástupců.

Quizá Oral

Poslední ze skupiny *Quizá* má v CREA zastoupení 111 případů v 91 dokumentech. Pracovala jsem tedy se všemi případy, které *Corpus* nabízí. Je velmi zajímavé, že v této skupině má nejvíce vzorků indikativ. Subjuntiv je sice na druhé pozici, ale má mnohem méně zástupců. Další diferenciací od ostatních skupin je i fakt, že se zde vyskytuje modifikátor větného členu poměrně často, a to v 17 případech, což je neobvyklé.

Tabulka č. 22: Slovesné časy ve skupině *Quizá Oral*.

Subjuntiv	34
Indikativ	52
Kondicionál	8
Modifikátor větného členu	17

Příklady:

- a) *Quizá el hecho que se **televisé** esta Santa Misa, ...*
- b) *Quizá lo correcto **es** realizar una oferta, ...*
- c) *Quizá esto **permitiría** una una aplicación de la justicia no mecanicista.*
- d) *Quizá por el dueño de esa perra.*

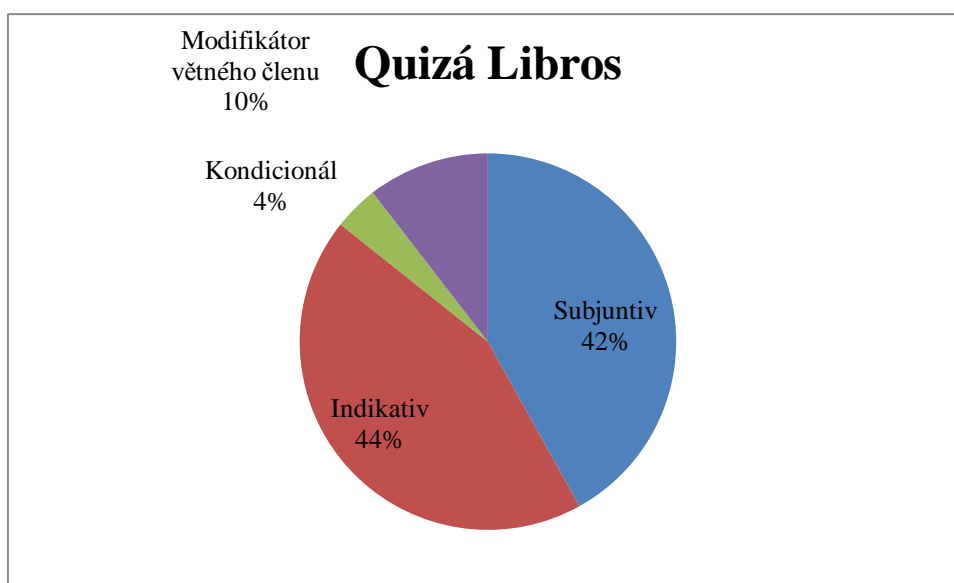
Tabulka č. 23: Jednotlivé slovesné časy ve skupině *Quizá Oral*.

Způsob a čas	počet
Subjuntiv přítomný	28
Subjuntiv imperfekta	5
Subjuntiv perfekta	0
Subjuntiv plusquamperfekta	1
Indikativ přítomný	29
Imperfektum	11
Indikativ perfekta	7
Indikativ plusquamperfekta	0
Pretérito indefinido	4
Budoucí čas	1

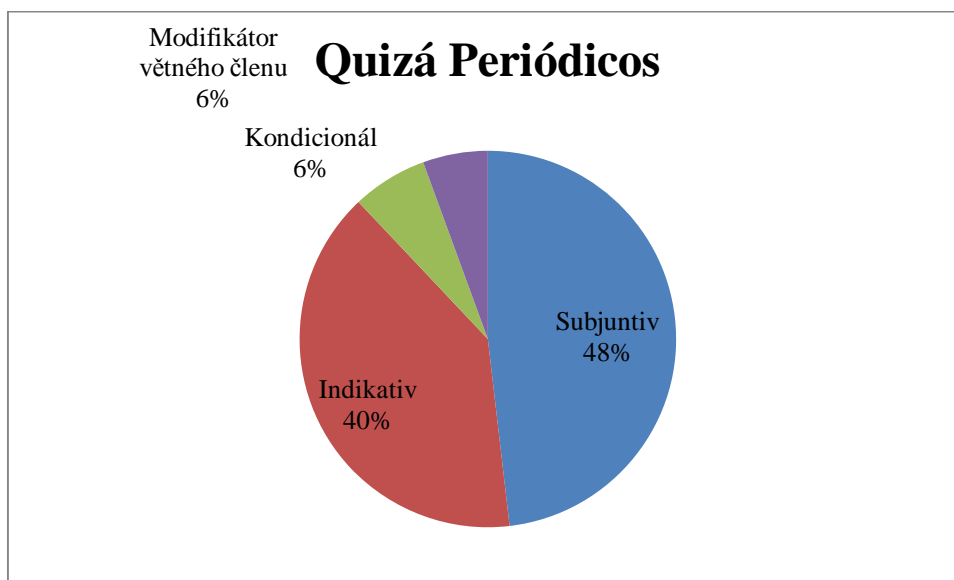
Fakt, že je v této skupině nejvíce zastoupen indikativ, se promítnul i do užití jednotlivých slovesných časů. Nejvíce je užit indikativ přítomného času (29 vzorků). Subjuntiv přítomný si však stále drží své vysoké využití se 28 zástupci. V *Quizá Oral* se v poměrně hojném počtu vyskytuje i indikativ imperfekta.

Quizá ve všech sekcích v grafech. Jednotlivé sekce jsou uvedeny v grafu spolu s výskytem v procentech.

Graf č. 6: *Quizá Libros* v procentuálním zobrazení.

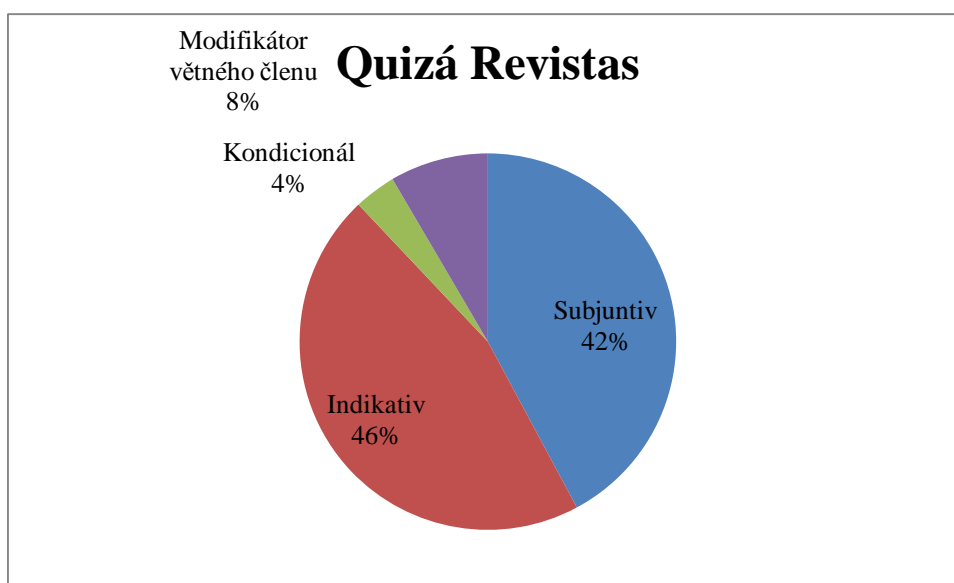

Graf č. 7: *Quizá Periódicos* v procentuálním zobrazení.

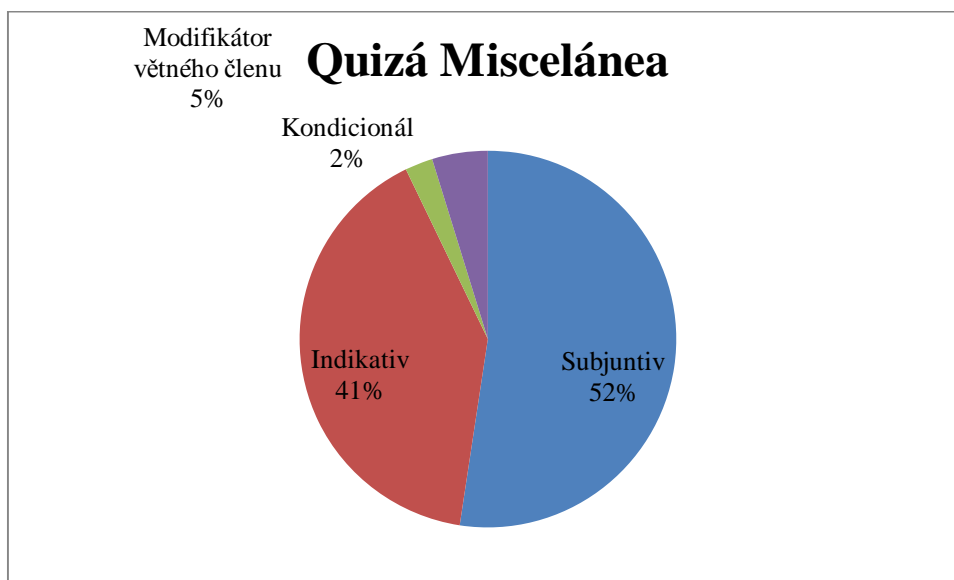

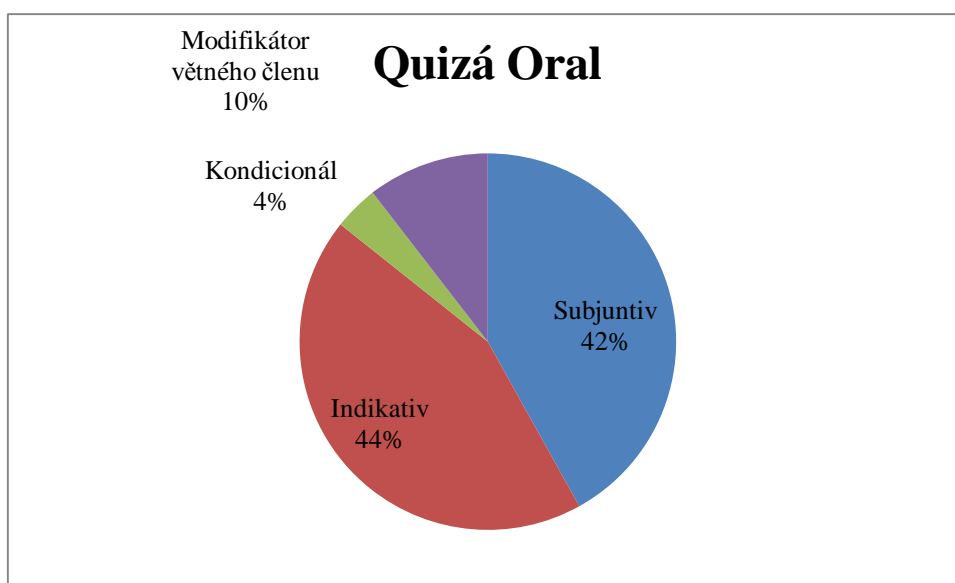
Graf č. 8: *Quizá Revistas* v procentuálním zobrazení.

Graf č. 9: *Quizá Miscelánea* v procentuálním zobrazení.

Graf č. 10: *Quizá Oral* v procentuálním zobrazení.

Po srovnání jednotlivých grafů docházím k výsledku, že nejvíce je v sekci *Quizá* zastoupen subjuntiv se 45,2 %. Předstihl tak indikativ, který má o 2,2 % méně, tedy 43 %. Na třetím místě je modifikátor větného členu se 7,8 % a kondicionál je na posledním místě s 4%. Analýzou jednotlivých grafů jsem zjistila, že nejvíce se subjuntiv vyskytoval v sekci *Quizá Miscelánea*, kde má 52 % z celkového počtu vzorků a *Quizá Periódico* se 48 %. Ve všech ostatních částech získal shodný počet procent, a to 42 %. Indikativ byl nejvíce zastoupen v sekci *Quizá Revistas* se 46 %. *Quizá Oral* a *Quizá Libros* mají v indikativu shodné zastoupení se 44 % se tak dělí o druhou pozici. Nejméně pak mají *Quizá Miscelánea* a *Quizá Periódicos*.

Tabulka č. 24: Slovesné časy ve všech skupinách *Quizá*.

Subjuntiv	45,20 %
Indikativ	43 %
Kondicionál	4 %
Modifikátor větného členu	7,80 %

Tabulka č. 25: Jednotlivé slovesné časy ve všech skupinách *Quizá*.

Způsob a čas	celkem	procenta
Subjuntiv přítomný	139	36,20%
Subjuntiv imperfekta	32	8,33%
Subjuntiv perfekta	9	2,34%
Subjuntiv plusquamperfekta	7	1,82%
Indikativ přítomný	92	23,96%
Imperfektum	39	10,16%
Indikativ perfekta	26	6,77%
Indikativ plusquamperfekta	2	0,52%
Pretérito indefinido	33	8,59%
Budoucí čas	5	1,30%
	384	100%

Z tabulky, která udává počet užití jednotlivých slovesných časů celkem v reálném čísle a v procentech je zřejmé, že v 36,2 % se po *Quizá* užívá subjuntiv přítomný. V 8,33 % se aplikuje subjuntiv imperfekta. Subjuntiv perfekta a plusquamperfekta se užívá zřídka. Indikativ přítomného času je nejužívanější ze všech indikativů (23,96 %). Mezi další často používané indikativy patří imperfektum, pretérito indefinido a indikativ perfekta. Již méně využívané jsou indikativ plusquamperfekta a budoucí čas.

3.6. Jednotlivá adverbia pravděpodobnostní modalit ve výzkumu – *Tal vez*

Tal vez Libros

První sekce z adverbia pravděpodobnostní modalit *tal vez*, *tal vez libros*, měla hojný počet zástupců. Pracovala jsem se 127 příklady, ty se ovšem vyskytovaly jen v 17 dokumentech. Užila jsem filtr 1/20.

Výsledek byl zajímavý. Naprosto převažuje subjuntiv nad indikativem, a to více jak o polovinu. Subjuntiv má 71 zástupců, indikativ 32. Prosadil se i modifikátor větného členu se 20 vzorky. Kondicionál má pouze 4 zástupce.

Tabulka č. 26: Slovesné časy ve skupině *Tal vez Libros*.

Subjuntiv	71
Indikativ	32
Kondicionál	4
Modifikátor větného členu	20

Příklady:

- a) *Tal vez, también, la basura no siempre **fuera** por sí misma suficiente...*
- b) *Tal vez **cabe** seguir argumentado que, ...*
- c) *Tal vez **podríamos** justificar la „sexta extinción“ si ...*
- d) *Tal vez **nadie** más.*

Tabulka č. 27: Jednotlivé slovesné časy ve skupině *Tal vez Libros*.

Způsob a čas	počet
Subjuntiv přítomný	41
Subjuntiv imperfekta	27
Subjuntiv perfekta	1
Subjuntiv plusquamperfekta	2
Indikativ přítomný	2
Imperfektum	14
Indikativ perfekta	2
Indikativ plusquamperfekta	5
Pretérito indefinido	8
Budoucí čas	1

Z tabulky je zřejmé, že nejvíce se v sekci *tal vez libros* užíval subjuntiv přítomný. Tentokrát byl v hojném počtu zastoupen i subjuntiv imperfekta. Co se týče indikativu présenta, je zde velký rozdíl oproti předchozím sekcím *quizás* a *quizá*, jelikož se nevyskytuje téměř vůbec. Z indikativu je nejužívanější imperfektum a indefinido.

Tal vez Periódicos

V této části se bohužel na Corpusu vyskytovala chyba. Ačkoliv se neustále ukazovalo, že je možné najít 739 případů v 674 dokumentech, nedaly se však načíst. Pracovala jsem tedy se vzorkem 41 případů v 41 dokumentech. Výsledky byly neméně zajímavé jako v předchozím případě. Nejvíce byl zastoupen opět subjuntiv se 22 zástupci. Na druhém místě se umístil modifikátor větného členu (10 vzorků) a předstihl tak indikativ, který měl v této sekci jen 8 zástupců. V celé části *tal vez periódicos* byl pouze jeden kondicionál.

Tabulka č. 28: Slovesné časy ve skupině *Tal vez Periódicos*.

Subjuntiv	22
Indikativ	8
Kondicionál	1
Modifikátor větného členu	10

Příklady:

- a) „*Tal vez **vuelva** a escribir para los Beach Boys*“.
- b) *Tal vez el debate **está** entre lo malo y peor.*
- c) *Tal vez **debería** revisar su escepticismo.*
- d) „*Tal vez dentro de unos años*“, ...

Tabulka č. 29: Jednotlivé slovesné časy ve skupině *Tal vez Periódicos*.

Způsob a čas	počet
Subjuntiv přítomný	19
Subjuntiv imperfekta	2
Subjuntiv perfekta	1
Subjuntiv plusquamperfekta	0
Indikativ přítomný	4
Imperfektum	2
Indikativ perfekta	1
Indikativ plusquamperfekta	0
Pretérito indefinido	1
Budoucí čas	0

Díky tomu, že subjuntiv měl naprostou převahu, byl opět nejvíce zastoupen subjuntiv přítomný. Ostatní typy subjuntivu zde hrály v podstatě vedlejší roli. Málo se projevil i indikativ přítomný. Subjuntiv plusquamperfekta, indikativ plusquamperfekta a budoucí čas nemají ani jednoho zástupce.

Tal vez Revistas

Tal vez Revistas, se svými 84 případy v 70 dokumentech, vykazuje určitou podobnost jako má *quizá* a *quizás*, jelikož je výskyt subjuntivu a indikativu víceméně vyrovnaný. Subjuntiv na prvním místě se 34 vzorky, je následován indikativem se 31 vzorky. Značný výskyt modifikátoru větného členu (13 vzorků) je doprovázené kondicionálem, který má 6 zástupců.

Tabulka č. 30: Slovesné časy ve skupině *Tal vez Revistas*.

Subjuntiv	34
Indikativ	31
Kondicionál	6
Modifikátor větného členu	13

Příklady:

- a) *Tal vez me equivoque, ...*
- b) *Tal vez lo han dicho porque piensan que es mejor ...*
- c) *Tal vez deberíamos decir, ...*
- d) *Tal vez algún día.*

Tabulka č. 31: Jednotlivé slovesné časy ve skupině *Tal vez Revistas*.

Způsob a čas	počet
Subjuntiv přítomný	29
Subjuntiv imperfekta	4
Subjuntiv perfekta	0
Subjuntiv plusquamperfekta	1
Indikativ přítomný	18
Imperfektum	1
Indikativ perfekta	5
Indikativ plusquamperfekta	0
Pretérito indefinido	4
Budoucí čas	3

Tabulka se slovesy nám ukazuje, že subjuntiv přítomný má opět převahu a je pro užití po *tal vez* klíčový. Se 29 vzorky tak předstihl indikativ přítomný, který má sice větší poměr než v předchozích případech, ale stále je až daleko za subjuntivem présenta. Zbytek sloves v indikativu se rozměnilo mezi indikativ perfekta, indefinida a futura.

Tal vez Oral

Tal vez Oral nemá mnoho zástupců. Analyzovala jsem pouze 47 případů v 39 dokumentech. Situace ve vztahu subjuntiv/indikativ se však otočila. Indikativ se zde poprvé v *tal vez* dostal na první místo se 28 případy. Subjuntiv má méně, a to více jak o polovinu (13 vzorků). Dokonce i kondicionál získal o dva zástupce více než modifikátor větného členu.

Tabulka č. 32: Slovesné časy ve skupině *Tal vez Oral*.

Subjuntiv	13
Indikativ	28
Kondicionál	4
Modifikátor větného členu	2

Příklady:

- a) *Tal vez la sociedad vaya meleándolo, ...*
- b) *Tal vez ha evolucionado la técnica de construirlos, ...*
- c) *Tal vez sería mejor jugar al límite de la posesión ...*
- d) *Tal vez con Danny De Vito, pero más probablemente con otro.*

Tabulka č. 33: Jednotlivé slovesné časy ve skupině *Tal vez Oral*.

Způsob a čas	počet
Subjuntiv přítomný	9
Subjuntiv imperfekta	1
Subjuntiv perfekta	0
Subjuntiv plusquamperfekta	3
Indikativ přítomný	18
Imperfektum	2
Indikativ perfekta	5
Indikativ plusquamperfekta	0
Pretérito indefinido	1
Budoucí čas	2

Indikativ přítomný získal v této části naprostou převahu. Přesně o polovinu méně byl užíván subjuntiv přítomný. Ostatní slovesné časy byly užity spíše sporadicky. Jako výjimka by se mohl brát indikativ perfekta se svými 5 zástupci.

Tal vez Miscelánea

Tato část je reprezentována jen 19 vzorky ve 14 dokumentech. Přesto je zajímavé, že absolutního vedení se zde ujal subjuntiv, který má 13 vzorků. Na indikativ zbyly pouze 2 zástupci. Kondicionál nemá ani jediný vzorek a modifikátor větného členu se v *tal vez miscelánea* vykytuje 4krát.

Tabulka č. 34: Slovesné časy ve skupině *Tal vez Miscelánea*.

Subjuntiv	13
Indikativ	2
Kondicionál	0
Modifikátor větného členu	4

Příklady:

- a) *Tal vez todo eso se lo **debamos** también a don Ramón.*
- b) *„Tal vez **somos** demasiado agresivos, ...“*
- c) *Tal vez no en la misma ciudad, ...*

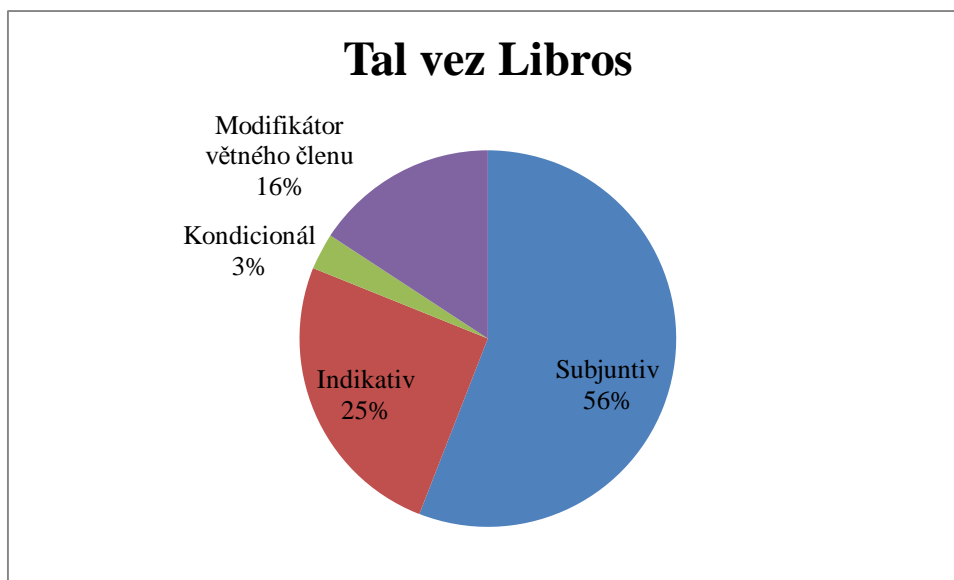
Tabulka č. 35: Jednotlivé slovesné časy ve skupině *Tal vez Miscelánea*.

Způsob a čas	počet
Subjuntiv přítomný	9
Subjuntiv imperfekta	1
Subjuntiv perfekta	1
Subjuntiv plusquamperfekta	2
Indikativ přítomný	2
Imperfektum	0
Indikativ perfekta	0
Indikativ plusquamperfekta	0
Pretérito indefinido	0
Budoucí čas	0

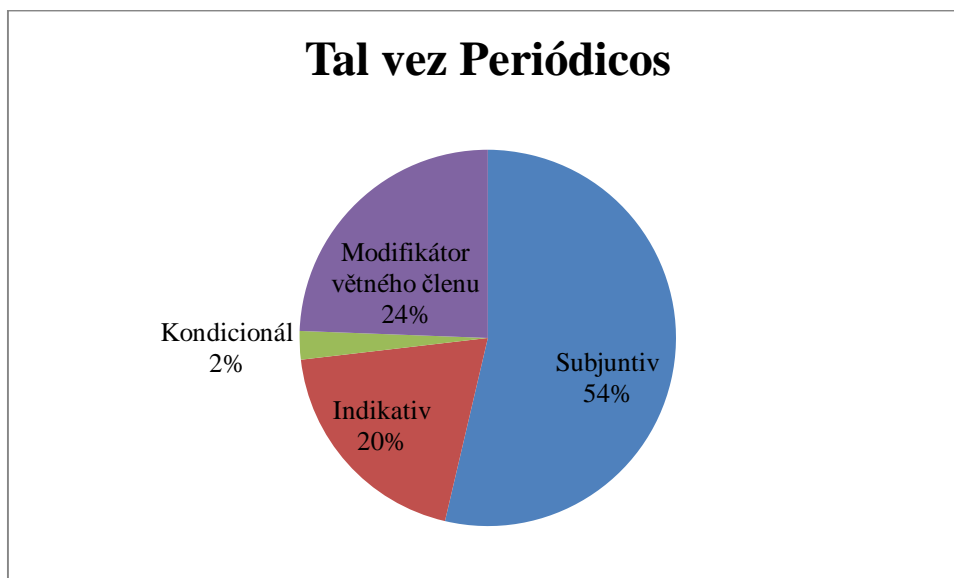
Tabulka v *tal vez miscelánea* je velmi odlišná od předchozích. Subjuntiv přítomný zde sice má opět nejvyšší počet zástupců, ale ostatní slovesné časy jsou v množství zanedbatelném nebo se nevyskytují vůbec. Hned 5 typů indikativu se nevyskytuje vůbec.

Tal vez v grafech ukazuje zajímavé výsledky, které jsou často protichůdné.

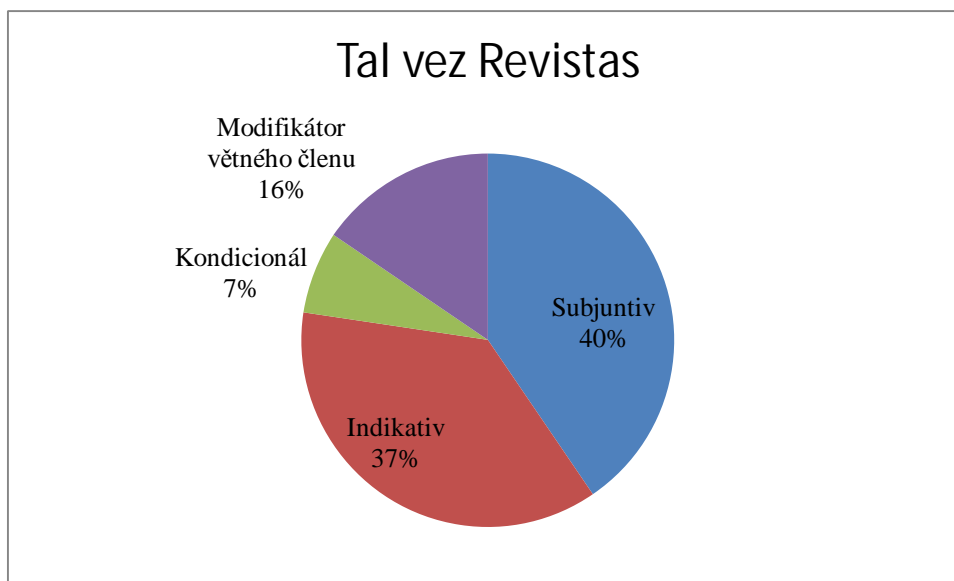
Graf č. 11: *Tal vez Libros* v procentuálním zobrazení.

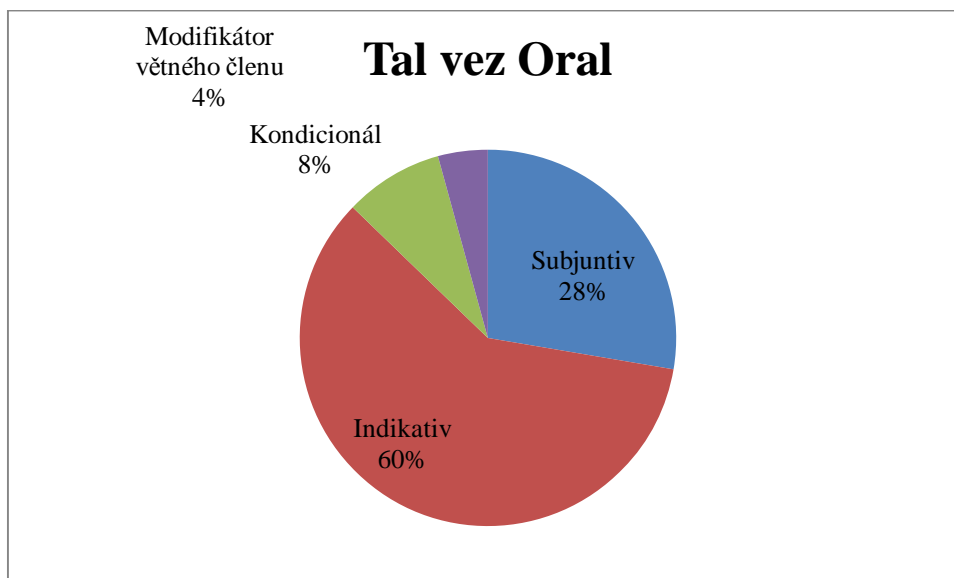
Graf č. 12: *Tal vez Periódicos* v procentuálním zobrazení.

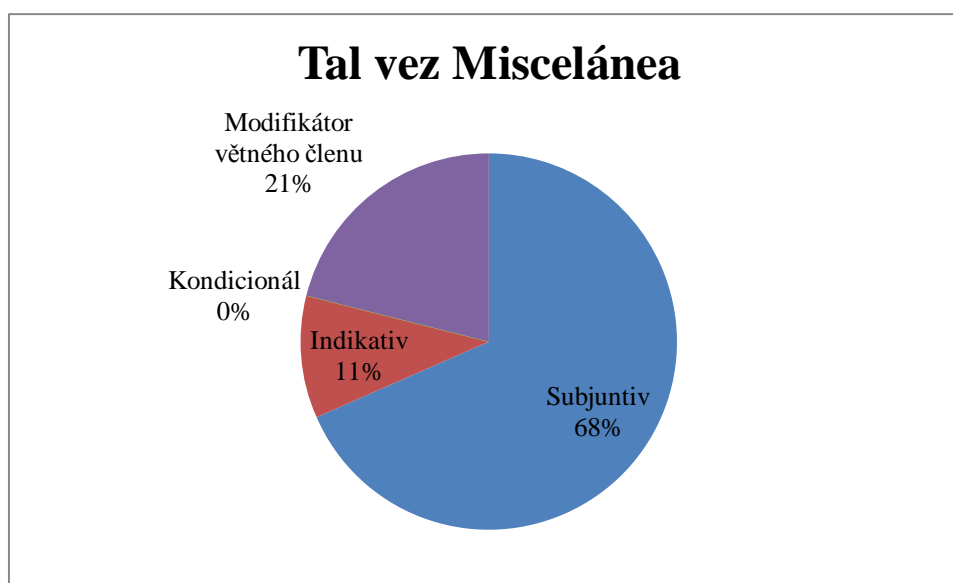
Graf č. 13: *Tal vez* *Revistas* v procentuálním zobrazení.

Graf č. 14: *Tal vez* *Oral* v procentuálním zobrazení.

Graf č. 15: *Tal vez Miscelánea* v procentuálním zobrazení.

Pokud se detailněji podíváme na grafy, které jsem získala z provedené analýzy *tal vez*, upoutá naši pozornost poslední z grafů (*tal vez miscelánea*). Kondicionál úplně chybí a subjuntiv má převahu s 68% nad indikativem, který se zde vykytuje pouze v 11%. Dále se nejvíce vyskytuje subjuntiv v sekci *tal vez libros* (56%) a *tal vez periódicos* (54%). O něco méně je zastoupen v *tal vez revistas* se 40% a nejméně, což považuji za velmi zajímavé, je užíván v části *tal vez oral*, kde je mluvčími užit pouze ve 28%. Ukazuje nám to, že pokud se jedná o psanou formu, je *tal vez* více jak v polovině případů doprovázeno subjuntivem. Pokud však se jedná o výpověď mluvenou, mluvčí si téměř ve dvou třetinách výpovědí zvolí indikativ. Logicky se tedy indikativ vyskytuje v *tal vez oral*, kde se jeho užití pohybuje na 60% a v *tal vez revistas* získává 37% ze všech zkoumaných vzorků. Nejméně naopak indikativ získal v části *tal vez miscelánea*, kde mu náleží jen 11%.

Porovnám-li jednotlivé grafy mezi sebou, je naprosto evidentní, že subjuntiv ve spojení s operátorem *tal vez* získal převahu, a to poměrně značnou. Získal téměř polovinu ze všech analyzovaných vět. Indikativ o 18,6% méně. Jedná se tedy o velký rozdíl. Zajímavý je i fakt, že na třetím místě se umístil modifikátor větného členu s vysokým počtem procent (16,2%).

Tabulka č. 36: Slovesné časy ve všech skupinách *Tal vez*.

Subjuntiv	49,20%
Indikativ	30,60%
Kondicionál	4%
Modifikátor větného členu	16,20%

Tabulka č. 37: Jednotlivé slovesné časy ve všech skupinách *Tal vez*.

Způsob a čas	celkem	procenta
Subjuntiv přítomný	107	42,10%
Subjuntiv imperfekta	35	13,80%
Subjuntiv perfekta	3	1,20%
Subjuntiv plusquamperfekta	8	3,10%
Indikativ přítomný	44	17,30%
Imperfektum	19	7,50%
Indikativ perfekta	13	5,10%
Indikativ plusquamperfekta	5	2%
Pretérito indefinido	14	5,50%
Budoucí čas	6	2,40%
	254	100%

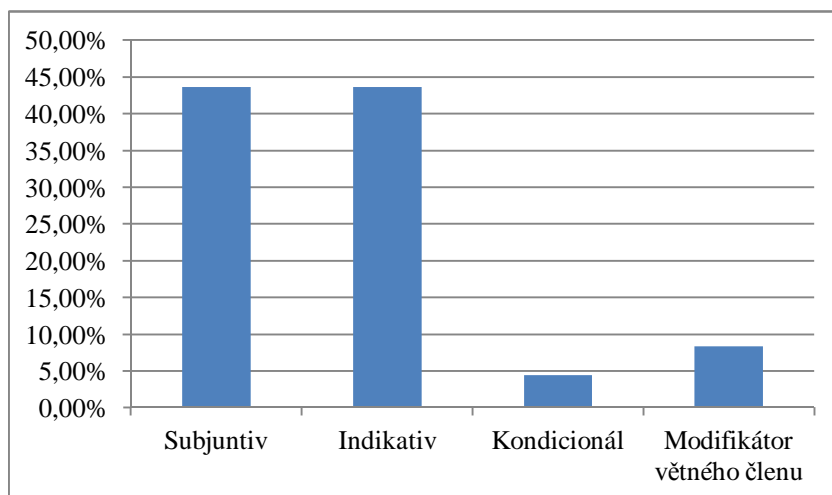
Tabulka nám ukazuje celkový stav užití jednotlivých slovesných časů. Nejvíce se po *tal vez* užívá subjuntiv přítomný, a to celkem ve 42,1 %. Druhým nejpoužívanějším slovesným časem je indikativ přítomného času, i když je nutné podotknout, že jeho užití je ve značně menší míře. Ve vzorcích s výrazem *tal vez* byl použit pouze v 17,3 %, což více jak o polovinu méně než u subjuntivu přítomném. Překvapivě vysoký výskyt má i subjuntiv imperfekta 13,8 %. Všechny ostatní slovesné časy jsou užívány méně než v 10 % případů.

3.7. Celkové shrnutí a porovnání všech tří zkoumaných adverbii – *quizás*, *quizá* a *tal vez*

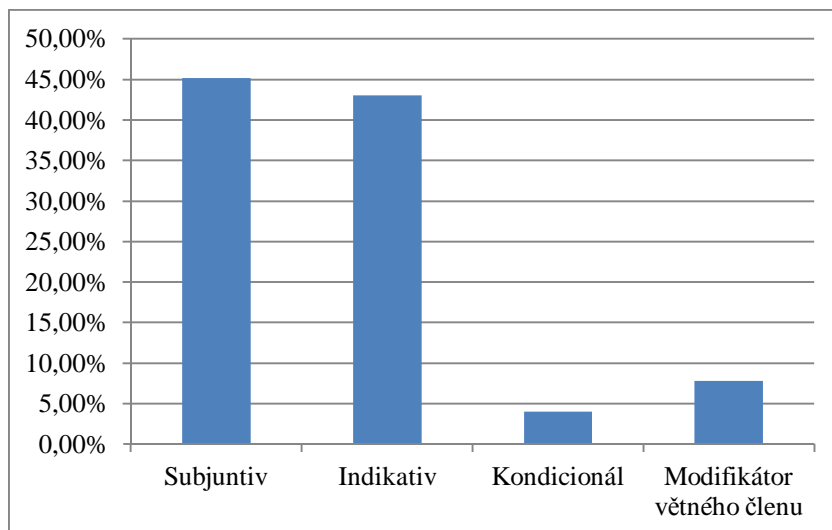
Vzhledem k zajímavým výsledkům, které se ukázaly během zkoumání, jsem se rozhodla srovnat všechna tři adverbia v krátkém shrnutí. Grafy jsou pouze orientační, přesné údaje v procentech jsou vedeny v tabulkách v jednotlivých částech výzkumné části. Následující údaje se vztahují ke grafům č. 16, č. 17 a č. 18.

Srovnáme-li grafy *quizás* a *quizá*, konstatujeme značnou podobnost, která je ovšem logická, neboť se jedná o fonetické/grafické varianty téhož slova. U *quizás* je subjuntiv s indikativem naprosto vyrovnaný, získal stejný počet procent (43,6 %). Jako modifikátor větného členu se vyskytuje 8,4 % a kondicionál je užíván ve 4,4 % případech. U *quizá* získal subjuntiv 45,2 % a indikativ 43 % (toto je možné považovat za vyrovnané a je to téměř shodné jako v případě *quizás*). Podobná je i shoda v užití kondicionálu, který získal 4 % ze všech vzorků a modifikátor větného členu má 7,8 %. Pokud se zaměříme na *tal vez* jsou výsledky poměrně rozdílné. Subjuntiv byl identifikován v 49,2 %, zde můžeme tedy hovořit o určité podobnosti. Zaměříme-li se však na indikativ, který získal 30,6 %, je to více jak 12% rozdíl od *quizá*. Zvláštní je rozdílnost v užití modifikátoru větného členu, který se vyskytuje po *tal vez* o dvakrát častěji než v *quizá* nebo *quizás*. Pravdou je, že v *tal vez* se vyskytuje více sporných případů, kdy nelze jednoznačně určit, zda adverbium *tal vez* ovlivňuje sloveso nebo modifikuje větný člen. Je proto potřeba počítat s možnou statistickou chybou. Kondicionál stejně jako v případě zájmen pravděpodobnostní modalit *quizá* a *quizás* byl analyzován ve 4 % všech případů.

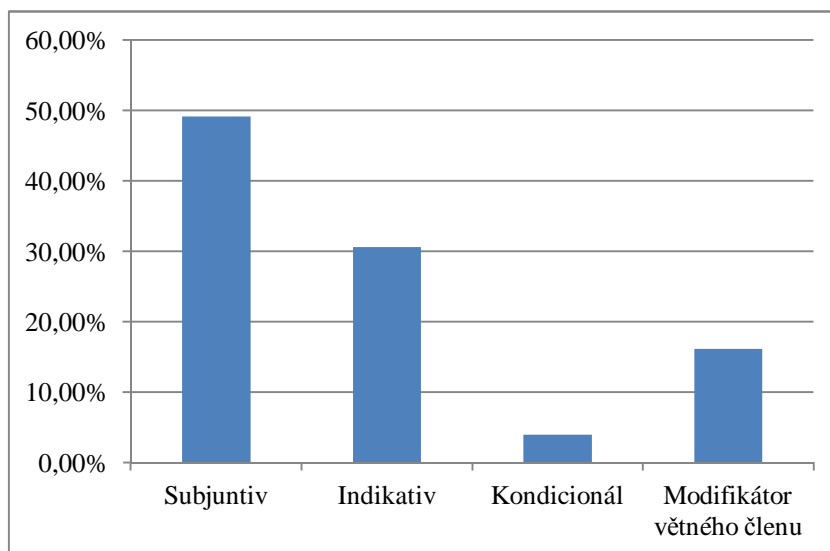
Graf č. 16: *Quizás* podle procentuálního užití subjuntivu, indikativu, kondicionálu a modifikátoru větného členu.

Graf č. 17: *Quizá* podle procentuálního užití subjuntivu, indikativu, kondicionálu a modifikátoru větného členu.

Graf č. 18: *Tal vez* podle procentuálního užití subjuntivu, indikativu, kondicionálu a modifikátoru větného členu.

Tabulka č. 38: Jednotlivé slovesné způsoby a časy ve všech skupinách – *quizás*, *quizá* a *tal vez*.

Způsob a čas	quizás	quizá	tal vez
Subjuntiv přítomný	41,16%	36,20%	42,10%
Subjuntiv imperfekta	5,28%	8,33%	13,80%
Subjuntiv perfekta	0,53%	2,34%	1,20%
Subjuntiv plusquamperfekta	0,79%	1,82%	3,10%
Indikativ přítomný	26,91%	23,96%	17,30%
Imperfektum	7,39%	10,16%	7,50%
Indikativ perfekta	5,80%	6,77%	5,10%
Indikativ plusquamperfekta	1,06%	0,52%	2%
Pretérito indefinido	9,50%	8,59%	5,50%
Budoucí čas	1,58%	1,30%	2,40%
	100%	100%	100%

Během celého výzkumu jsem se věnovala použití jednotlivých slovesných časů po *quizás*, *quizá* a *tal vez*. Ve výše vyobrazené tabulce můžeme srovnat jednotlivá adverbia a slovesné časy v procentuálním zastoupení ve všech analyzovaných větách. Porovnáme-li užití subjuntivu přítomného, jeho výskyt je v *quizás* a *tal vez* v téměř stejné četnosti a po adverbiu *quizá* se objevuje přibližně o 5-6 % méně. Subjuntiv imperfekta se nejčastěji užívá s příslovcem *tal vez* (5,28 %). Naopak s *quizás* se vyskytuje v menším množství. Subjuntivu perfekta a plusquamperfekta se u žádnýchonami zkoumaného adverbia nepoužívá příliš hojně, ačkoliv lze sledovat určité rozdíly mezi jednotlivými příslovci pravděpodobnostní modality. Poměrně značný rozdíl je pozorovatelný u indikativu přítomného. Zatímco v *quizá* a *quizás* dochází logicky k téměř stejnému procentuálnímu výskytu, po *tal vez* se užívá o poznání méně. V ostatních časech indikativu (imperfekta, perfekta, plusquamperfekta, indefinida a futura) jsou hodnoty srovnatelné.

4. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zmapovat na základě statistické analýzy užití subjuntivu či indikativu po operátoru pravděpodobnostní modalitě *quizás* v iniciální pozici. Během analýzy a psaní bakalářské práce jsem se spolu s vedoucí práce rozhodla, že by bylo vhodné *quizás/quizá* doplnit dalším adverbium, které mu je příbuzné, *tal vez*, taktéž v iniciální pozici.

V podvědomí některých učitelů na středních i jiných školách je již dlouho zakořeněno, že po operátorech pravděpodobnostní modalitě, v našem případě *quizá*, *quizás* a *tal vez*, se užívá výhradně subjuntivu. V gramatikách, které jsou volně k dostání, tato informace již není tak jednoznačná a často se o modalitě, která má schopnost měnit užití slovesného času, pojednává. Pravděpodobně však žádná gramatika nenabízí přesný výčet možností případů, v jakých se užívá subjuntiv a v jakých indikativ. Pokusily jsme se tedy zmapovat pomocí procent užití jednotlivých časů v evropské španělštině a výsledky jsou více než zajímavé. V případě *quizás* získal indikativ naprosto shodný počet procent se subjuntivem - 43,6 %. Kondicionál byl užit v 4,4 % všech zkoumaných vzorků a modifikátor větného členu se uplatnil v 8,4 % vzorků. Po *quizás* se sice subjuntiv vyskytl častěji (45,2 %) než indikativ (43 %), avšak rozdíl je téměř zanedbatelný. Z tohoto důvodu bych subjuntiv s indikativem postavila na stejnou úroveň. Modifikátor větného členu se uplatnil v 7,8 % případů a kondicionál ve 4 %. V *tal vez* jsou výsledky velmi rozdílné od těch, které nám vyšly z *quizá* a *quizás*. Subjuntiv se totiž uplatňuje v 49,2 % všech případů, což je téměř polovina. Tento rozdíl není sám o sobě příliš markantní, ovšem pokud jej dáme do souvislosti s indikativem, který má pouze 30,6 %, jeví se jako poměrně zásadní. Indikativ byl totiž často zastoupen modifikátorem větného členu, který má 16,2 % ze všech vzorků. Toto číslo je ve srovnání s *quizá* a *quizás* velmi rozdílné. Naopak kondicionál si udržel svou hodnotu shodnou se všemi námi zkoumanými adverbii a vyskytl se ve 4 % zkoumaných případů. Z těchto výsledků naprosto jasně vyplývá, že subjuntiv nemůže být chápán, jako jediná alternativa na užití po adverbii *tal vez*, *quizá* a *quizás*. Naopak by měl mluvčí zvážit užití indikativu, který je využit tak často.

Pro úplnost výzkumu jsme dále věnovaly pozornost užití jednotlivých slovesných časů. Zde z výzkumu vyplývá, že subjuntiv přítomného času je nejvíce užívaným způsobem ze všech slovesných časů. Je využit až ve 40 % všech

analyzovaných případů. Na druhém místě, avšak již se značnou ztrátou, je indikativ přítomného času, který se v průměru užívá téměř ve 23 % případů. Poměrně často a v téměř stejných procentech se dále vykytuje subjuntiv imperfekta, indikativ imperfekta a pretérito indefinido.

Poznatky, jichž jsme dosáhly, považuji za velmi zajímavé a budu se je snažit uplatnit při využití španělského jazyka v praxi.

Cizojazyčné resumé

El asunto que he elegido para mi tesis es el siguiente: *Uso del subjuntivo/ indicativo después de los indicadores modales de probabilidad "quizás" (en posición inicial) en el español en Europa*. Se trata de un fenómeno que se usa mayoritariamente en español y por eso considero que es muy práctico entender como funciona. Para comprender perfectamente el objeto de investigación es conveniente aclarar la gramática relacionada con dicha problemática. Por esta razón, he dividido esta tesis en una parte teórica y otra práctica.

Dedico la parte teórica al tema de la modalidad. Puesto que la modalidad tiene la fuerza para indicar la actitud del hablante en la enunciación. Comprender su papel es la parte esencial de mi tesis. En general, se entiende la modalidad como la categoría gramatical que podría estar dividida entre el aspecto semántico y el aspecto lexical. Una división de este tipo podría parecer muy breve, pero la modalidad incluye también el aspecto psicológico del hablante. Cada persona tiene derecho asacar conclusiones mediante su intelecto, sentimiento y voluntad. Por ello, en la lengua tenemos categorías gramaticales para expresarlo.

Mencionado anteriormente, la modalidad es tan potente que puede cambiar el tiempo y modificar las categorías gramaticales. Con la modalidad están relacionados los indicadores modales de probabilidad. Durante el trabajo hemos ampliado la gama de adverbios a tres: quizás, quizá y tal vez (todos en posición inicial).

La orientación en diversos tipos de los tiempos de subjuntivo e indicativo es fundamental para este tipo de trabajo. La descripción de los tiempos y su uso en los casos está descrito en unas páginas. El condicional, como mi predecesora Lenka Drašarová (diplomada en Jihočeská univerzita en 2011), lo he separado del indicativo para facilitar la orientación y también los gráficos que están presentes en su trabajo.

Para obtener datos para la investigación he aprovechado el Corpus de La Real Academia Española, el cual contiene alrededor de 162 millones de enunciados y textos en español y está fraccionado según varios tipos de criterios. Para mi trabajo me limitaré a la división en los siguientes grupos: libros, periódicos, revistas, miscelánea y oral. La tesis trata también de un objeto marginal añadido, concretamente cual de los tiempos verbales es el más usado en las oraciones analizadas.

La parte de investigaciones está basada en el análisis estadístico de las oraciones. Algunos profesores de instituto creen que después de los indicadores modales de

probabilidad siempre se usan tiempos de subjuntivo. En las publicaciones sobre gramática española se niega esta regla, pero probablemente no existe ninguna nueva regla que pueda ayudar al estudiante español a solventar esta problemática. Las investigaciones nos han descubierto que también el indicativo y el condicional se usan con frecuencia después de los indicadores. En mi tesis he llegado a los siguientes resultados: En el caso de quizás aparece el mismo porcentaje de indicativo y subjuntivo, así pues el 43,6 %. El condicional se usa en un 4,4 % de todos los ejemplos analizados y es un modificador del constituyente que aparece en un 8,4 %. Con el adverbio quizá el subjuntivo se aplica más a menudo (45,2 %) que el indicativo (43 %), pero la diferencia es insignificante. La semejanza quizás y quizá es también en el caso del condicional, que se usa en un 4 % de los casos y como modificador del constituyente representa en torno al 7,8 %. Tal vez quizá y quizás. El subjuntivo se aplica en el 49,2 % de las oraciones analizadas y el indicativo se usa sólo en el 30,6 % en este caso. Considero muy interesante que el modificador del constituyente aparezca en el 16,2 % de todos los casos (en comparación con quizá y quizás esta diferencia resulta notable). El condicional obtiene el mismo nivel de porcentaje que en casos anteriores, el 4% de los casos.

Después de la comparación de la investigación es evidente que no podemos percibir el subjuntivo como después de los indicadores modales de probabilidad. El hablante tiene que considerar también el uso del indicativo o del condicional.

Para completar los resultados de la investigación tengo que mencionar las excepciones surgidas a lo largo de la tesis, es decir, el tipo de indicativo y subjuntivo usado en las oraciones analizadas. En primer lugar se aplica el presente de subjuntivo (casi en un 40 % de los casos) y el presente de indicativo se usa en un 23 % de los casos. La pérdida del uso del presente de indicativo en comparación con el presente de subjuntivo es bastante notable. Por otra parte, el imperfecto de subjuntivo, el imperfecto de indicativo y el pretérito indefinido aparecen con un mismo porcentaje aproximadamente.

Literatura:

ALARCOS LLORACH, Emilio, *Gramática de la lengua española*, Madrid, Espasa 1999.

BÁEZ SAN JOSÉ, Valerio; DUBSKÝ, Josef; KRÁLOVÁ, Jana, *Moderní gramatika španělštiny*, Fraus, 1999.

BOSQUE, Ignacio a DEMONTE, Violeta, *Gramática descriptiva de la lengua española*, Tomo II., Madrid 1999.

ČERNÝ, Jiří, *Morfología española*, Univerzita Palackého v Olomouci, 2000 (2008²)

GÓMEZ TORREGO, Leonardo, *Gramática didáctica del español*, Madrid, Ediciones SM 1997 (2002²).

MACÍKOVÁ, Olga; MLÝNKOVÁ, Ludmila, *Učebnice současné španělštiny*, 1. Díl, Computer Press, Brno, 2010 (přepracované vydání)

MATTE BON, Francisco, *Gramática comunicativa del español – de la lengua a la idea*, Tomo I., Edelsa Grupo Didascalia, S.A., 1992 (1999²)

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, *Nueva gramática de la lengua española, Sintaxis II*, ISBN: 978-84-670-3246-8, 2009

ZAVADIL, Bohumil; ČERMÁK, Petr, *Mluvnice současné španělštiny*, Karolinum, 2010.

ZAVADIL, Bohumil; ČERMÁK, Petr, *Sintaxis del español actual*, Karolinum 2008.

ZAVADIL, Bohumil, *Kategorie modality ve španělštině*, Univerzita Karlova Praha, 1983.

Internetové zdroje:

RAE, <http://www.rae.es/> (leden- duben 2012)